

“Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	4

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

1. Əsas fəaliyyət.....	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası.....	6
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı	7
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları	17
5. Səqment hesabatı	18
6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	20
7. Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	20
8. İnvestisiya qiymətli kağızları	21
9. Müştərilərə verilmiş kreditlər.....	22
10. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	28
11. Digər aktivlər və öhdəliklər	30
12. Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31
13. Müştəri hesabları	31
14. Digər borc öhdəlikləri.....	32
15. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	32
16. Vergilər	32
17. Kapital	33
18. "Aqrarkredit" QSC ilə hesablaşmalar	34
19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	34
20. Kredit zərəri üzrə xərc və digər dəyersizləşmə	38
21. Haqq və komissiya gəliri və xərci.....	39
22. Əməliyyat xərcləri	39
23. Risklərin idarə edilməsi.....	39
24. Ədalətli dəyərin ölçülməsi.....	50
25. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili.....	53
26. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar.....	53
27. Kapital adekvatlığı	56
28. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	56

Müstəqil auditorun hesabatı

“Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC-nin
Səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditinə dair hesabat

Rəy

Biz “Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC-nin və onun törəmə müəssisələrinin (“Qrup”) 31 dekabr 2021-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdən ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına (“BAS”) uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın “Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti” bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Peşəkar mühasiblərin etika məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları daxil olmaqla) (“MBESŞ Məcəlləsi”) uyğun olaraq biz Qrupdan müstəqillik və MBESŞ Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri peşəkar mühakiməmizə uyğun olaraq cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üçün daha önəmli olan məsələlərdir. Həmin məsələlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərəfimizdən aparılan audit kontekstində və bu hesabatlar üzrə rəyimiz formalaşdığı zaman ümumi şəkildə nəzərdən keçirilmişdir. Sözügedən məsələlərə dair biz ayrıca rəy bildirmirik. Aşağıda göstərilən məsələnin audit zamanı hansı şəkildə nəzərdən keçirildiyi həmin kontekstdə təsvir olunur.

**Building a better
working world**

Hesabatımızın "Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti" bölməsində təsvir olunan öhdəliklərimizi, o cümlədən həmin məsələlərlə bağlı olan öhdəlikləri yerinə yetirdik. Müvafiq olaraq, apardığımız audit konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhrif risklərinin tərəfimizdən qiymətləndirilməsinə cavab verəcək prosedurların yerinə yetirilməsini əhatə edirdi. Audit prosedurlarımızın, o cümlədən aşağıdakı məsələnin nəzərdən keçirilməsi üçün yerinə yetirilmiş prosedurların nəticələri əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə audit rəyimizin əsasını təşkil edir.

Əsas audit məsələləri

Tərəfimizdən aparılan audit zamanı əsas audit məsələləri hansı şəkildə nəzərdən keçirilmişdir

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatı və kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə ehtiyat

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ehtiyatın və kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə ehtiyatın Qrupun maliyyə vəziyyəti üçün əhəmiyyətini, 9 sayılı "Maliyyə alətləri" adlı MHBS ("MHBS 9) əsasında gözlənilən kredit zərərlərinin ("GKZ") qiymətləndirilməsi ilə bağlı çətinlikləri və mühakimələri nəzərə alaraq, biz bu sahəni əsas audit məsələsi hesab etdik.

Qrup defolt ehtimalını, proqnozlaşdırılan defolt riskini və defolt halında yaranan riski müəyyən etmək üçün keçmiş dövrlər üzrə müşahidə edilə bilən məlumatları, cari iqtisadi vəziyyəti və mövcud proqnoz məlumatlarını nəzərdən keçirməklə əhəmiyyətli mühakimələr və qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə edir. Maliyyə aktivləri üzrə fərdi şəkildə GKZ-nin hesablanması borcalanların cari və proqnozlaşdırılan maliyyə göstəriciləri və girovun dəyəri nəzərə alınmaqla qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin ssenari təhlilinin aparılmasını tələb edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyat və kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə ehtiyat haqqında məlumat konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair 4-cü "Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları", 9-cu "Müştərilərə verilmiş kreditlər", 19-cu "Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər" və 23-cü "Risklərin idarə edilməsi" adlı qeydlərə daxil edilmişdir.

Audit prosedurlarımıza, digərləri ilə yanaşı, aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Qrupun müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ehtiyatı və kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə ehtiyatı hesablamaq üçün 9 sayılı MHBS-nin tələblərinə uyğun olaraq işləyib hazırladığı gözlənilən kredit zərəri metodologiyasını qiymətləndirdik;
- ▶ COVID-19 pandemiyasını nəzərə alaraq Qrupun defolt tərifinin və kredit riskində əhəmiyyətli artım meyarlarının uyğunluğunu, habelə onların metodologiyaya uyğun olaraq tətbiqinin ardıcılığını nəzərdən keçirdik;
- ▶ COVID-19 pandemiyasının davam edən təsirləri də nəzərə alınmaqla, müvafiq statistika modellərini, əsas giriş məlumatlarını və fərziyyələri, eləcə də GKZ-nin məcmu əsasda hesablanması zamanı proqnoz məlumatlarının daxil edilməsini qiymətləndirdik;
- ▶ Girovun satışından əldə edilə bilən pul vəsaitləri də daxil olmaqla fərdi əhəmiyyətli kreditlərdən gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təhlil etdik. Qrupun daxili və xarici qiymətləndiricilərinin hesabatlarını və girovun ədalətli dəyərində dair mövcud bazar məlumatlarını nəzərdən keçirdik;
- ▶ Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ehtiyatı və kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə ehtiyat ilə bağlı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdə açıqlanan məlumatları qiymətləndirdik.

Qrupun 2021-ci il üzrə illik hesabatında olan digər məlumatlar

Digər məlumatlar konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları və auditor hesabatından başqa, Qrupun 2021-ci il üzrə illik hesabatına daxil olan məlumatlardan ibarətdir. Rəhbərlik digər məlumatlara görə məsuliyyət daşıyır. Qrupun 2021-ci il üzrə illik hesabatının bizə hazırkı auditor hesabatının tarixindən sonra açıqlanması gözlənilir.

Bizim konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair verdiyimiz rəy digər məlumatlar hissəsini əhatə etmir və biz bununla bağlı heç bir əminlik ifadə etməyəcəyik.

**Building a better
working world**

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi ilə bağlı məsuliyyətimiz yuxarıda göstərilən digər məlumatlar bizə açıqlananda onları oxumaq və bunu etməklə, həmin digər məlumatların konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına və ya audit zamanı əldə etdiyimiz məlumatlara əhəmiyyətli şəkildə zidd olub-olmamasını və ya digər şəkildə əhəmiyyətli təhrif olunub-olunmamasını nəzərdən keçirməkdir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və audit komitəsinin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Qrupu ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativini olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu şəkildə istifadəçilərin hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər;
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi və hazırlanması məqsədilə audite aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Qrupun daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük;
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk;

**Building a better
working world**

- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Çıxardığımız nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər;
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk;
- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Qrupa daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübutlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıyıq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyət daşıyıyıq.

Biz, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda Audit komitəsinin nəzərinə çatdırırıq.

Bundan əlavə biz Audit komitəsinə müstəqilliklə bağlı müvafiq etik tələblərə riayət etdiyimiz, eləcə də müstəqilliyimizə təsir göstərə bilməsi əsaslı olaraq ehtimal edilə bilən bütün münasibətlər və digər məsələlər və tələb olunan hallarda müvafiq ehtiyat tədbirləri haqqında xəbər verdiyimiz barədə bəyanat təqdim edirik.

Audit komitəsinə təqdim edilmiş məsələlərdən biz cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üçün daha önəmli olanları və beləliklə də əsas audit məsələlərini təşkil edən məsələləri müəyyən edirik. Tətbiq edilən qanun və ya normativ aktlar belə məsələlərin açıqlanmasına yol vermədiyi və ya, müəyyən məsələnin auditor hesabatına daxil edilərsə, belə daxil etmənin mənfi nəticələrinin həmin məlumatın açıqlanmasından əldə edilən faydanı üstələyəcəyini müəyyən etdiyimiz çox nadir hallar istisna olmaqla, biz bu məsələləri auditor hesabatında təsvir edirik.

Bu müstəqil auditor hesabatının təqdim edilməsi ilə nəticələnən audit üzrə məsuliyyətli partnyor Turqay Teymurovdur.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

Bakı, Azərbaycan

31 mart 2022-ci il

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2021-ci il tarixinə***(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2021	2020 Yenidən təsnifləşdirilmiş*
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	6,837,554	2,504,501
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları		65,493	55,058
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	43,999	2,505,784
İnvestisiya qiymətli kağızları	8	1,081,036	881,620
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9	2,958,768	2,397,018
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	18	480,369	576,729
Cari mənfəət vergisi aktivləri		115	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	16	1,123	709
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	10	214,460	200,766
Digər aktivlər	11	70,342	82,597
Cəmi aktivlər		11,753,259	9,204,782
Öhdəliklər			
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	12	71,387	56,917
Müştəri hesabları	13	8,696,591	5,460,956
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	18	78,270	88,217
Digər borc öhdəlikləri	14	262,828	220,207
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	15	728,264	1,490,500
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		23,699	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	16	73,987	89,464
Digər öhdəliklər	11	115,542	101,628
Cəmi öhdəliklər		10,050,568	7,507,889
Kapital			
Səhm kapitalı	17	1,241,287	1,241,287
Məzənnə fərqi üzrə ehtiyat		(36,175)	(38,545)
Binalar üzrə yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı	17	42,616	39,926
İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya edilməmiş gəlir		74,670	86,524
Bölüşdürülməmiş mənfəət və digər ehtiyatlar		380,293	367,701
Cəmi kapital		1,702,691	1,696,893
Cəmi öhdəliklər və kapital		11,753,259	9,204,782

* Burada göstərilən müəyyən məbləğlər 2020-ci ilin Konsolidasiya olunmuş Maliyyə Hesabatlarına uyğun gəlmir və verilmiş reklassifikasiyalar 2-ci qeyddə əks etdirilmişdir.

İdarə Heyətinin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

Cənab Abbas İbrahimov
 İdarə Heyətinin Sədri

Cənab Nəbi Əliyev
 İdarə Heyəti Sədriinin müavini,
 Baş maliyyə inzibatçısı

Bakı, Azərbaycan
 31 mart 2022-ci il

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2021-ci il tarixinə***(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2021	2020
Effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanmış faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		297,204	291,025
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		79,555	93,092
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər		23,413	27,601
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		1,994	13,092
İnvestisiya qiymətli kağızları		39,809	18,056
		441,975	442,866
Faiz xərci			
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		(69,479)	(96,446)
Müştəri hesabları		(39,443)	(37,576)
Digər borc öhdəlikləri		(5,078)	(4,765)
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(1,547)	(1,959)
Lizinq üzrə öhdəliklər		(684)	(582)
		(116,231)	(141,328)
Xalis faiz gəliri		325,744	301,538
Kredit zərəri üzrə geri qaytarılma/(xərci)	20	8,238	(20,186)
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərlerinden sonra xalis faiz gəliri		333,982	281,352
Haqq və komissiya gəliri	21	83,450	82,148
Haqq və komissiya xərci	21	(25,298)	(21,274)
Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması və kredit şərtlərinin dəyişməsindən əmələ gələn xalis zərər		-	(16,349)
Xarici valyuta əməliyyatlarından xalis gəlirlər:			
- Diling		59,316	47,346
- Məzənnə fərqi		4,140	19,849
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər üzrə dəyərsizləşmə	10	(2,375)	(1,620)
Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər maliyyə alətləri üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyatın qaytarılması	20	10,393	23,394
Digər dəyərsizləşmə dəyərsizləşmənin qaytarılması/(xərci)	20	3,086	(2,651)
Əməliyyat xərcləri	22	(217,996)	(177,259)
Öhdəliklərin geri alınması üzrə zərər	15	(71,517)	(2,564)
Digər əməliyyat gəliri		5,893	10,528
		(150,908)	(38,452)
Qeyri-faiz zərəri		183,074	242,900
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət		183,074	242,900
Mənfəət vergisi xərci	16	(43,482)	(63,944)
İl üzrə xalis mənfəət		139,592	178,956
Digər ümumi gəlir			
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməli olan digər ümumi gəlir</i>			
DÜGƏD ilə tanınan buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə realizasiya edilməmiş (xərclər)/gəlirlər		(14,705)	22,704
Məzənnə fərqi üzrə ehtiyatın törəmə müəssisənin ləğvi ilə bağlı maliyyə nəticələri haqqında hesabatə yenidən təsnif edilməsi		-	(6,193)
Xarici əməliyyatların çevrilməsi üzrə məzənnə fərqi		2,370	(38,720)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməli olan digər ümumi gəlirin komponentləri üzrə mənfəət vergisi		2,941	(4,541)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməli olan xalis digər ümumi zərər		(9,394)	(26,750)
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməli olmayan digər ümumi gəlir</i>			
Səhm qiymətli kağızları üzrə realizasiya edilməmiş (xərclər)/gəlirlər		(113)	12,241
Binalar üzrə yenidənqiymətləndirmə ehtiyatında dəyişiklik	11	3,363	1,458
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməli olmayan digər ümumi gəlirin komponentlərinə aid olan mənfəət vergisi		(650)	(2,740)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir, xalis		2,600	10,959
İl üzrə digər ümumi gəlir, vergi çıxılmaqla		(6,794)	(15,791)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		132,798	163,165
Bir səhm üzrə gəlir, əsas və azaldılmış (səhm üzrə AZN)	17	0.03	0.04

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	<i>Səhm kapitalı</i>	<i>Əlavə ödənilmiş kapital</i>	<i>Məzənnə fərqi üzrə ehtiyat</i>	<i>Binalar və investisiya üzrə yenidənqiymətləndirmə ehtiyatı</i>	<i>İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya edilməmiş gəlir</i>	<i>Yığılmış defisit</i>	<i>Bölüşdürülməmiş mənfəət və digər ehtiyatlar</i>	<i>Cəmi kapital</i>
1 yanvar 2020-ci il	1,241,287	1,847,437	6,368	38,760	58,568	(1,508,692)	-	1,683,728
İl üzrə xalis mənfəət	-	-	-	-	-	178,956	-	178,956
İl üzrə digər ümumi gəlir/(zərər)	-	-	(44,913)	1,166	27,956	-	-	(15,791)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	(44,913)	1,166	27,956	178,956	-	163,165
Əlavə ödənilmiş kapital	-	-	-	-	-	-	-	-
Əlavə ödənilmiş kapitaldan köçürmə (Qeyd 17)	-	-	-	-	-	-	-	-
Səhmdarlara bəyan edilmiş dividendlər	-	-	-	-	-	(150,000)	-	(150,000)
Səhmdarlara digər köçürmələr	-	-	-	-	-	-	-	-
Yenidən təsnifləşdirmə (Qeyd 2)	-	(1,847,437)	-	-	-	1,479,736	367,701	-
31 dekabr 2020-ci il	1,241,287	-	(38,545)	39,926	86,524	-	367,701	1,696,893
İl üzrə xalis mənfəət	-	-	-	-	-	-	139,592	139,592
İl üzrə digər ümumi gəlir/(zərər)	-	-	2,370	2,690	(11,854)	-	-	(6,794)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	2,370	2,690	(11,854)	-	139,592	132,798
Səhmdarlara bəyan edilmiş dividendlər (Qeyd 17)	-	-	-	-	-	-	(127,000)	(127,000)
31 dekabr 2021-ci il	1,241,287	-	(36,175)	42,616	74,670	-	380,293	1,702,691

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2021	2020
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		411,358	372,052
Ödənilmiş faiz		(87,246)	(104,211)
Alınmış haqq və komissiya		85,190	80,345
Ödənilmiş haqq və komissiya		(28,039)	(21,981)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan gəlirlər		59,316	47,346
İşçilərlə bağlı ödənilmiş xərclər		(104,302)	(80,263)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri		(74,362)	(59,841)
Alınmış digər əməliyyat gəliri		3,299	4,334
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti		265,214	237,781
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları		(10,435)	5,002
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		2,460,919	676,437
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(583,393)	(231,917)
Digər aktivlər		16,991	(35,126)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis (azalma)/artım</i>			
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər		50,502	24,630
Müştəri hesabları		3,230,226	(144,524)
Digər öhdəliklər		1,954	757
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		5,431,978	533,040
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(33,449)	(135,982)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		5,398,529	397,058
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş) / əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti			
İnvestisiya qiymətli kağızlarının alınması		(677,227)	(537,571)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satılmasından və geri alınmasından daxilolmalar		465,879	147,905
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alınması və avans ödənişləri		(42,331)	(37,202)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin satılmasından daxilolmalar		-	-
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		(253,679)	(426,868)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş) / əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Digər borc öhdəliklərinin ödənilməsi		(71,488)	(46,271)
Digər borc öhdəliklərindən daxilolmalar		110,748	161,217
Buraxılmış borc qiymətli kağızlarının ödənilməsi və geri qaytarılması		(852,455)	(346,519)
Dividend ödənilməsi	17	(5,041)	(5,047)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		(818,236)	(236,620)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		6,439	(18,742)
Kredit zərəri üzrə ehtiyatda dəyişikliyin təsiri		-	-
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)		4,333,053	(285,172)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	6	2,504,501	2,789,673
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	6	6,837,554	2,504,501

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəketi haqqında hesabat (davamı)*(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	Buraxılmış borc qiymətli kağızları	Digər borc öhdəlikləri	Cəmi
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	1,526,354	104,504	1,630,858
Restrukturizasiya planının yekunlaşdırılması ilə bağlı nağdsız əməliyyatlar	271,360	–	271,360
Nağd daxilolmalar	–	161,401	161,401
Geri qaytarma	(346,519)	(46,271)	(392,790)
Digər dəyişikliklər	39,305	573	39,878
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	1,490,500	220,207	1,710,707
Nağd daxilolmalar	–	110,748	110,748
Geri qaytarma və geri alınma	(852,455)	(71,488)	(923,943)
Borcun qaytarılması ilə bağlı tanınmış zərər	71,517	–	71,517
Digər dəyişikliklər	18,702	3,361	22,063
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balans dəyəri	728,264	262,828	991,092

"Digər dəyişikliklər" sətirində buraxılmış borc qiymətli kağızları və digər borc öhdəlikləri üzrə hesablanmış, lakin ödənilməmiş faizlər daxildir. Qrup ödənilmiş faiz xərclərini (keçmiş dövrlərdə hesablanmış faizlər daxil olmaqla) əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəketi kimi təsnifləşdirir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ("Bank") 1991-ci ildə tam dövlətə məxsus olan bank kimi təsis edilmişdir və əsas fəaliyyət ölkəsi Azərbaycan Respublikasıdır.

Bankın fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən tənzimlənir. Bank 30 dekabr 1992-ci il tarixində verilmiş ümumi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. Bankın əsas fəaliyyəti kommersiya bankçılığı, qiymətli kağızlar, xarici valyuta və törəmə maliyyə alətləri ilə ticarət, kredit və zəmanətlərin verilməsindən ibarətdir.

Bankın qeydiyyatda alınmış rəsmi ünvanı: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ1005, Nizami küçəsi 67.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bankın Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən 59 filialı (31 dekabr 2020-ci il: 36) olmuşdur.

Əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Bankın və onun törəmə müəssisələrinin (bundan sonra birlikdə "Qrup" adlandırılacaq) hesablarını ehtiva edir. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına aşağıdakı törəmə müəssisələr daxildir:

Adı	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə	Mülkiyyət payı (%)		Fəaliyyət növü
		2021	2020	
"Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC	Azərbaycan Respublikası	Ana müəssisə		Bankçılıq
Törəmə müəssisələr				
"ABB-Moskva" MMC	Rusiya Federasiyası	100.0	100.0	Bankçılıq
"ABB – GEO" QSC	Gürcüstan Respublikası	100.0	100.0	Yoxdur
"Azərikard" MMC	Azərbaycan Respublikası	100.0	100.0	Plastik kartların prosesinq mərkəzi
"Beynəlxalq Lizing Şirkəti" MMC	Azərbaycan Respublikası	100.0	100.0	Lizing
"ABB-İnvest" QSC	Azərbaycan Respublikası	100.0	100.0	İnvestisiya

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə Qrupun səhmdarları aşağıdakılar olmuşdur:

Səhmdarlar	2021 (%)	2020 (%)
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi	91.40	91.40
Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi	3.76	3.76
"Aqrarkredit" QSC	0.23	0.13
Digər*	4.61	4.71
Cəmi	100.00	100.00

* Digər səhmdarlara hər biri 2%-dən az səhm payına sahib olan azlıq təşkil edən səhmdarlar daxil olmuşdur.

2020-ci ilin avqust ayında dövlətə məxsus müəssisələrin işgüzar fəaliyyətini təkmilləşdirmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan İnvestisiya Holdinqinin (AİH) təsis edilməsi haqqında Fərmanı təsdiq etmiş və 5 noyabr 2020-ci il tarixində AİH-in idarəetməsinə veriləcək dövlət şirkətlərinin siyahısı təsdiq edilmişdir. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC-nin AİH-in idarəetməsinə verilməsi və bir sıra əlaqəli məsələlərin tənzimlənməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 sentyabr 2021-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Qrupun təqdimat və "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin funksional valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Qrup qeydlərin aparılmasını və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-yə uyğun olaraq həyata keçirməlidir. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları, xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir. Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərle (DÜGƏD) ölçülmüş binalar və borc və kapital alətləri istisna olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Hesabatların tərtibatının əsası (davamı)**Yenidən təsnifləşdirmə**

31 dekabr 2021-ci ilin yekunlarına dair konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, Qrup ayrılıqda təqdim edilən əlavə ödənilmiş kapitalı və yığılmış defisiti birləşdirmişdir.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

	Qeyd edildiyi kimi	Yenidən təsnifləşdirmə	Yenidən təsnifləşdirilmiş
Əlavə edilmiş kapital	1,847,437	(1,847,437)	-
Yığılmış defisit	(1,479,736)	1,479,736	-
Bölüşdürülməmiş mənfəət və digər ehtiyatlar	-	367,701	367,701
Cəmi kapital	1,696,893	-	1,696,893

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı**Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər**

Faiz dərəcəsi etalonu düzəlişi: Mərhələ 2 – MHBS 9, MUBS 39, MHBS 7, MHBS 4 və MHBS 16-ya düzəlişlər

Düzəlişlər, Banklararası təklif olunan faiz həddi (İBOR) alternativ risksiz faiz dərəcəsi ("RFR") ilə əvəz olunduqda maliyyə hesabatlarına göstərilən təsirə aid müvəqqəti azad etmələr təqdim edir. Düzəlişlərə aşağıdakı praktiki məqsəduyğun vasitələr daxildir:

- ▶ Müqavilə üzrə dəyişikliklərin və ya birbaşa islahatla tələb edilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə dəyişikliklərin bazar faiz dərəcəsinə dəyişiklik kimi uçota alınacaq dəyişən faiz dərəcəsinə dəyişiklik kimi uçota alınması;
- ▶ Hedcinq münasibətləri dayandırılmadan hedcinq təyinatlarına və hedcinq sənədlərinə İBOR islahatı ilə tələb olunan dəyişikliklərin edilməsinə icazə verilməsi;
- ▶ RFR aləti risk komponentinin hedcinqi kimi təyin edildikdə, müəssisələrin ayrı-ayrılıqda müəyyən edilən tələbə cavab vermək məcburiyyətindən müvəqqəti azad edilməsi.

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına düzəlişlərin ciddi təsiri olmadı, çünki Qrupun heç bir İBOR əlaqəli aləti yoxdur.

Konsolidasiya üçün əsas

Tөрəmə müəssisələr, yeni Qrupun nəzarət etdiyi bütün müəssisələr, konsolidasiya edilir. Nəzarət bu halda yaranır ki, Qrup investisiya obyektində iştirakı ilə bağlı zərərə məruz qalsın və ya gəlir əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququ vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir etmək imkanına malik olsun. Xüsusilə, Qrup investisiya obyektinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Qrup:

- ▶ İntestisiya obyektini üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yəni mövcud olan hüquqlar hazırda investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- ▶ İntestisiya obyektində iştirakla bağlı zərər və ya gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun;
- ▶ Gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyektini üzrə nəzarəti istifadə etmək bacarığına malik olsun.

Ümumiyyətlə, fərziyyəyə görə səsvermə hüquqlarının çoxluğu nəzarətin əldə edilməsi ilə nəticələnir. Bu fərziyyəni dəstəkləmək üçün və Qrup səsvermə hüquqlarının və ya investisiya obyektində analoji hüquqların çoxluğundan az paya sahib olanda Qrup investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını qiymətləndirərkən bütün müvafiq fakt və şəraitləri, o cümlədən aşağıdakıları nəzərdən keçirir:

- ▶ İntestisiya obyektində digər səsvermə hüquqlarının sahibləri ilə müqavilə razılaşması (razılaşmaları);
- ▶ Digər müqavilə razılaşmalarından irəli gələn hüquqlar;
- ▶ Qrupun səsvermə hüquqları və potensial səs hüquqları.

Tөрəmə müəssisələr nəzarət Qrupa keçdiyi tarixdən konsolidasiya edilir və nəzarət başa çatdıqdan sonra konsolidasiya dayandırılır. Bütün qrupdaxili əməliyyatlar, balanslar və qrupun şirkətləri arasında əməliyyatlardan əldə edilən realizasiya edilməmiş gəlirlər tamamilə silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyərsizləşməsinə göstərmirsə, realizasiya edilməmiş zərərlər də silinir. Lazım gəldikdə, Qrupun qəbul etdiyi siyasətə uyğunlaşmaq məqsədilə törəmə müəssisələrin uçot siyasətində dəyişiklik aparılır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Konsolidasiya üçün əsas (davamı)

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payındakı dəyişiklik, nəzarət hüququ dəyişmədikdə, kapital əməliyyatı kimi uçota alınır. Zərərlər defisitli saldo ilə nəticələnsə də, qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir.

Grup törəmə müəssisə üzərində nəzarəti itirdikdə, o, törəmə müəssisənin aktivləri (o cümlədən qudvili) və öhdəlikləri, qeyri-nəzarət paylarının balans dəyəri, kapitalda qeydə alınmış ümumi məzənnə fərqlərini uçotdan silir; əldə edilmiş kompensasiyanın ədalətli dəyərini, saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərini və mənfəət və ya zərərdə hər hansı əlavəni və ya defisiti tanıyır və əvvəl digər ümumi gəlirdə tanınmış komponentlərdə əsas şirkətin payını mənfəətə və ya zərəre yenidən təsnif edir.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Grup DÜGƏD ilə maliyyə alətlərini və ədalətli dəyərlə ölçülmüş bina kimi qeyri-maliyyə aktivlərini hər hesabat tarixində ədalətli dəyərlə ölçür.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınacaq və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödəniləcək məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Grupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Grup mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərləri qiymətləndirilmiş və ya açıqlanmış bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi üçün bütövlükdə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyası daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara aid edilir:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında dövr şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Grup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

İlkin tanınma

Tanınma tarixi

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Grup aktivini və ya öhdəliyi almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin və öhdəliklərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin və ya öhdəliklərinin alınması və ya satılması daxildir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

İlkin ölçmə

Maliyyə alətlərinin təsnifatı ilkin tanınmada onların müqavilə şərtlərindən və alətləri idarə etmək üçün biznes modelindən asılıdır. Maliyyə alətləri ilk öncə ədalətli dəyərle ölçülür və MZƏD ilə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri istisna olmaqla, əməliyyat xərcləri həmin məbləğə əlavə edilir və ya bu məbləğdən çıxılır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ölçmə kateqoriyaları

Qrup bütün maliyyə aktivlərini aktivlərin idarə edilməsi üçün biznes modeli və aktivlərin müqavilə şərtləri əsasında aşağıdakı kimi təsnifləşdirir:

- ▶ Amortizasiya edilmiş dəyər;
- ▶ DÜGƏD; və ya
- ▶ MZƏD.

Qrup törəmə və ticarət portfeli MZƏD ilə təsnif edir və ölçür. Qrup maliyyə alətlərini bu halda MZƏD ilə təyin edə bilər ki, bunu etməklə ölçmə və ya tanıma uyğunsuzluqlarını aradan götürmüş və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltmış olsun.

Kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətləri istisna olmaqla maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyər və ya ticarət məqsədləri üçün saxlanılanda, törəmə alətlər olanda və ya ədalətli dəyərin təyin edilməsi tətbiq ediləndə MZƏD ilə ölçülür.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər, müştərilərə verilmiş kreditlər, amortizasiya hesablanmış dəyərle investisiya qiymətli kağızları

Qrup kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğləri, müştərilərə verilmiş kreditləri və digər maliyyə investisiyalarını yalnız aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetiriləndə amortizasiya edilmiş dəyərle ölçür:

- ▶ Maliyyə aktivi biznes model çərçivəsində müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır;
- ▶ Maliyyə aktivi üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə yalnız qalan əsas məbləğvə faiz ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Bu şərtlər təfərrüatı ilə aşağıda açıqlanır.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Biznes məqsədinə çatmaq üçün Qrup biznes modelini maliyyə aktivləri qrupunun idarə edilməsini daha yaxşı əks etdirən səviyyədə müəyyən edir.

Qrupun biznes modeli hər bir alət üzrə deyil, ümumi portfeller səviyyəsində qiymətləndirilir və aşağıdakılar da daxil olmaqla müşahidə olunan amillərə əsaslanır:

- ▶ Biznes modelin və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin səmərəliliyi hansı yolla qiymətləndirilir və bu məlumatlar müəssisənin əsas idarə heyətinə necə çatdırılır;
- ▶ Biznes modelin (yə həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) səmərəliliyinə təsir edən risklər, xüsusilə də bu risklərin idarə olunması üsulları;
- ▶ Biznesi idarə edən rəhbərlər necə mükafatlandırılır (məsələn, mükafatın idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərinə, yoxsa müqavilə üzrə alınmış pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsaslanması);
- ▶ Satışların gözlənilən tezliyi, dəyəri və vaxtı da Qrupun qiymətləndirməsi üçün vacib amillərdir.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi "ən pis" və ya "stress" kimi ssenariləri nəzərə alınmadan əgəlabatan şəkildə baş verməsi gözlənilən ssenarilərə əsaslanır, ilkin tanınmadan sonra pul vəsaitlərinin hərəkəti Qrupun ilkin gözləntilərindən fərqli şəkildə baş verirsə Qrup həmin biznes modelində saxlanılan qalan maliyyə aktivlərinin təsnifatını dəyişmir, lakin gələcəkdə yeni yaranan və ya yeni alınan maliyyə aktivlərini qiymətləndirərkən belə məlumatları nəzərə alır.

YƏMFÖ testi

Təsnifləşdirmə prosesinin ikinci addımı olaraq Qrup maliyyə aktivinin YƏMFÖ testinə uyğun olub-olmadığını müəyyən etmək üçün müqavilə şərtlərini qiymətləndirir.

Bu testin məqsədləri üçün "Əsas məbləğ" maliyyə aktivinin ilkin tanınma tarixindəki ədalətli dəyəridir və maliyyə aktivinin istifadə müddəti üzrə (məsələn, əsas məbləğ qaytarılanda və ya əlavə/əndirim amortizasiya ediləndə) dəyişə bilər.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

Kredit müqaviləsi daxilində faizin ən əhəmiyyətli elementləri adətən pulun zaman dəyərində görə kompensasiya və kredit riskidir. YƏMFÖ qiymətləndirməsini həyata keçirmək üçün Qrup mühakimələr yürüdü və maliyyə aktivinin ifadə edildiyi valyuta və faiz dərəcəsinin müəyyən edildiyi müddət kimi müvafiq amilləri nəzərə alır.

Əksinə, əsas kredit müqaviləsi ilə əlaqəsi olmayan, müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətində minimal səviyyədən daha iri olan risklərə və ya dəyişkənliyə səbəb olan müqavilə şərtləri yalnız qalanəsas məbləğin və faizin ödənişi olan pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmır. Belə hallarda maliyyə aktivini MZƏD ilə ölçülməlidir.

DÜGƏD ilə borc alətləri

Qrup aşağıdakı şərtlərin hər ikisi yerinə yetirilərsə, borc alətlərini DÜGƏD ilə ölçür:

- ▶ Alət biznes modeli çərçivəsində həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq, həm də maliyyə aktivini satmaq məqsədilə saxlanılır;
- ▶ Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri YƏMFÖ testinə uyğundur.

DÜGƏD ilə borc alətləri sonradan ədalətli dəyərlə ölçülür, tanınmış ədalətli dəyerdə dəyişikliklərə görə yaranan gəlir və zərərlər isə DÜG-də tanınır. Faiz gəlirləri və məzənnə fərqi gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə amortizasiya edilmiş dəyerdə ölçülmüş maliyyə aktivləri ilə eyni qaydada tanınır. Tanınması dayandırılanda əvvəllər DÜG-də tanınmış məcmu gəlir və ya zərərlər DÜG-dən mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilir.

DÜGƏD ilə ölçülmüş borc qiymətli kağızları üzrə GKZ maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda həmin maliyyə aktivlərinin balans dəyərini azaltmır, bunlar ədalətli dəyerdə qalır. Əksinə, aktivlər amortizasiya edilmiş dəyerdə ölçülsəydi yarana biləcək ehtiyata bərabər məbləğ daha sonra mənfəət və ya zərərdə müvafiq xərc kimi tanınmaqla DÜG-də yığılmış dəyersizləşmə məbləği kimi tanınır. DÜG-də tanınmış yığılmış zərər aktivin tanınması dayandırılanda mənfəət və zərəre aid edilir.

DÜGƏD ilə kapital alətləri

İlkin tanınmada Qrup bəzi hallarda 32 sayılı "Maliyyə alətləri: Təqdimatı" adlı MUBS əsasında kapital tərifinə uyğun olan bəzi kapital investisiyalarını ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi deyil, DÜGƏD ilə kapital alətləri kimi təsnif etmək üçün yekun seçim edir. Belə təsnifat alətlər üzrə fərdi şəkildə müəyyən edilir.

Ödəmə hüququ müəyyən ediləndə, dividendlər mənfəət və ya zərərdə digər gəlir kimi tanınır, lakin Qrup bu ödəmələrdən alətin dəyərinin bir hissəsinin qaytarılması kimi faydalanırsa, bu halda belə gəlirlər DÜG-də tanınır DÜGƏD ilə kapital alətləri üzrə dəyərşəzlişmənin qiymətləndirilməsi aparılmır. Bu alətlər silinəndə, yığılmış yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və istifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər

Qrup maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və kredit öhdəliklərini təqdim edir.

Maliyyə zəmanətləri ilkin olaraq maliyyə hesabatlarında alınmış mükafata bərabər olan ədalətli dəyərlə tanınır. İlkin tanınmadan sonra Qrupun hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınmış məcmu amortizasiya çıxılmaqla ilkin olaraq tanınmış məbləğ və GKZ ehtiyatı məbləğlərindən daha yuxarı olanı ilə ölçülür.

İstifadə edilməmiş borc öhdəlikləri və təəhhüdlər və potensial öhdəliklər üçün Qrup tərəfindən müştərilərə qeyd olunan öhdəliyin mövcud olduğu müddət ərzində şərtləri əvvəlcədən müəyyən edilmiş kredit təklif edilməlidir. Maliyyə zəmanət müqavilələri kimi, bu müqavilələr GKZ tələbləri çərçivəsindədir.

Qrup müəyyən hallarda bazar faiz dərəcəsinədən daha aşağı faizlə kreditləşmə həyata keçirir. Belə təəhhüdlər ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır və sonradan GKZ ehtiyatı və kumulyativ tanınan gəlir çıxılmaqla ilkin tanınan dəyər arasında daha yuxarı olanı ilə qiymətləndirilir.

İcra zəmanətləri

İcra zəmanətləri digər tərəf müqavilə öhdəliyini yerinə yetirməyəndə kompensasiyanın ödənilməsinə nəzərdə tutan müqavilələrdir, icra zəmanətləri kredit riskini ötürür. İcra zəmanəti müqavilələri üzrə risk digər tərəflə müqavilə öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi təhlükəsindən ibarətdir. Beləliklə, icra zəmanətləri maliyyə alətləri hesab edilmir və buna görə də 9 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsinə aid edilmir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərin təsnifatı

Qrup maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün biznes modelini dəyişdirdiyi müstəsna hallar xaricində, maliyyə aktivlərini ilkin tanınmalarından sonra yenidən təsnifləşdirmir. Maliyyə öhdəlikləri heç vaxt yenidən təsnifləşdirilmir. Qrup 2021 və ya 2020-ci illərdə maliyyə aktivlərini və ya öhdəliklərini yenidən təsnifləşdirməyib.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən və Rusiya Mərkəzi Bankından (RMB) alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən 90 gündən artıq olmayan və müqavilə yüklülüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

Borc öhdəlikləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Qrupun üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibinə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə Banklar və digər maliyyə müəssisələri qarşısında öhdəliklər, digər borc öhdəlikləri, müştəri hesabları, buraxılmış borc qiymətli kağızları və Aqrarkredit QSC-yə ödəniləcək məbləğlər daxildir. İlkin tanımadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər borc öhdəlikləri uçotdan çıxarılanda, eləcə də amortizasiya prosesində mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Əgər Qrup öz borcunu geri alarsa, bu, konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti hesabatından çıxarılır və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasındakı fərq mənfəət və zərərdə tanınır.

İcarələr

Qrup qısamüddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla bütün icarələr üçün vahid tanınma və ölçmə yanaşmasını tətbiq etmişdir. Qrup icarə ödənişlərini etmək üçün icarə öhdəliyini, istifadə hüququ olan aktivləri isə həmin aktivləri istifadə üçün hüququ olan kimi tanıyır.

İstifadə hüququ olan aktivlər

Qrup istifadə hüququ olan aktivləri icarənin başlanma tarixində (yəni əsas aktiv istifadə üçün mövcud olduğu tarixdə) tanıyır. İstifadə hüququ olan aktivlər yığılmış köhnəlmə və dəyersizləşmə zərərərini çıxarmaqla və icarə öhdəliklərinin hər hansı yenidən ölçülməsi üzrə düzəliş etməklə maya dəyəri ilə ölçülür. İstifadə hüququ olan aktivlərin maya dəyərinə tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği, çəkilən ilkin birbaşa xərclər və icarə üzrə alınmış hər hansı güzəştlər çıxıldıqdan sonra icarə müddətinin başlanğıc tarixində və ya ondan əvvəl edilmiş hər hansı icarə ödənişləri daxildir. Lakin icarə müddətinin sonunda mülkiyyət hüququnun Qrupa keçəcəyi haqqında kifayət qədər əminlik olmadığı təqdirdə, tanınmış istifadə hüququ olan aktivlər ehtimal edilən faydalı istifadə müddəti və icarə müddətindən daha qısa olanı üzrə düz xətt üsulu ilə amortizasiya edilir. İstifadə hüququ olan aktivlər üzrə dəyersizləşmə hesablanır.

İcarə öhdəlikləri

İcarənin başlanma tarixində, Qrup icarə müddəti ərzində ediləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə alınacaq icarə güzəştləri çıxılmaqla sabit ödənişlər (o cümlədən mahiyyətə sabit ödənişlər), indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri və zəmanətli son qalıq dəyəri üzrə icarəçi tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər daxildir. İcarə ödənişlərinə həmçinin Qrup tərəfindən gerçəkləşdirilməsi əsaslı şəkildə yəqin olduğu halda alış hüququnun gerçəkləşdirildiyi qiymət və icarə müddəti ərzində Qrup icarəni ləğv etmə hüququnu gerçəkləşdirərsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri daxildir. İndeks və ya dərəcələrdən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri ödənişin həyata keçirilməsi ilə nəticələnən hal və ya şəraitin baş verdiyi dövrdə xərc kimi tanınır.

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən, Qrup icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinin dərhal müəyyən edilməsi mümkün olmadığı təqdirdə icarənin başlanma tarixinə olan əlavə faiz dərəcəsinə istifadə edir. Başlanma tarixindən sonra, icarə öhdəliklərinin məbləği faizin artımını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri hesabına azaldılır. Bundan əlavə, modifikasiya, icarə müddətində dəyişiklik, mahiyyətə sabit icarə ödənişlərində dəyişiklik və ya müvafiq aktivin alınması üzrə qiymətləndirmədə dəyişiklik baş verdikdə icarə öhdəliklərinin balans dəyəri yenidən ölçülür.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

İcarələr (davamı)

Qısamüddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarələri

Grup qısa müddətli icarənin tanınması üzrə istisnayı qısa müddətli icarələrinə (yəni başlanğıc tarixində icarə müddəti 12 aydan çox olmayan və alış opsiyonunu daxil etməyən icarələr) tətbiq edir. Grup həmçinin azdəyərli aktivlərin tanınması üzrə istisnayı azdəyərli hesab edilən (yəni 10,000 ABŞ dollarından az) ofis avadanlığının icarəsinə tətbiq edir. Qısamüddətli icarələr üzrə icarə ödənişləri və azdəyərli aktivlərin icarələri icarə müddəti ərzində düz xətt üsulu ilə xərc kimi tanınır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Grup maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı əvəzləşmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyətində olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisədən asılı olmamalı və bütün aşağıdakı hallarda qanuni qüvvəyə malik olmalıdır:

- ▶ Biznesin adi gedişində;
- ▶ Öhdəliklər yerinə yetirilmədikdə; və
- ▶ Müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Adətən, bu şərtlərə qarşılıqlı əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmalarda rast gəlinmir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə təqdim edilir.

Restrukturizasiya edilmiş kreditlər

Grup mümkün olduğu qədər girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

Grup maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər AYKD hesab edilmirsə, GKZ-nin ölçülməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir. Müştəriyə verilən kreditin tanınmasının dayandırılması baxımından qiymətləndirmə apararkən Grup aşağıdakı amilləri nəzərə alır:

- ▶ Kreditin valyutasında dəyişiklik;
- ▶ Qarşı-tərəfin dəyişməsi;
- ▶ Dəyişiklik nəticəsində alət artıq YƏMFÖ meyarına uyğun olmayanda.

Dəyişiklik pul vəsaitlərinin hərəkətində əhəmiyyətli fərqlə nəticələnirsə, tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. İlk EFD (effektiv faiz dərəcəsi) ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik əsasında Grup, dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərərdə EFD istifadə etməklə hesablanmış faiz gəlirinin tərkibində təqdim edilmiş dəyişiklikdən irəli gələn gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Grup tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmayan dəyişikliklər üçün kredit riskində əhəmiyyətli artımın olmasını və ya aktivin qiymətdən düşmüş maliyyə aktivini kimi təsnifləndirilməli olmasını qiymətləndirir. Əgər dəyişiklik nəticəsində aktiv qiymətdən düşmüş maliyyə aktivini kimi qiymətləndirilərsə minimum 6 aylıq sınaq müddəti ərzində Mərhələ 3 kimi təsnifləşdirilir. Restrukturizasiya edilmiş kreditin Mərhələ 3-dən qaytarılması üçün dəyişdirilmiş ödəniş qrafikinə uyğun olaraq sınaq müddətinin ən az yarı dövrü ərzində əsas borc və faiz üzrə əhəmiyyəti az olmayan mütəmadi ödənişlərin olması nəzərə alınır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- ▶ Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır
- ▶ Grup özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- ▶ Grup: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması (davamı)

Qrup aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Qrupun həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zamanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Qrupdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiya (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiya və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Qrupun davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin Qrup tərəfindən geri alınacaq dəyərində bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "put" opsiyası (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiya və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Qrupun davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyanın icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Silinmə

Maliyyə aktivləri yalnız Qrup onların bərpa edilməsini dayandırdığı halda tam və ya qismən silinir. Silinəcək məbləğ yığılmış kredit ehtiyatından çoxdursa, fərq ilk öncə ehtiyata əlavə kimi tanınır və sonradan ümumi balans dəyərində tətbiq edilir. Bütün gələcək bərpalar kredit zərəri xərcinə silinir. Silinmə uçotdan çıxarılma hadisəsini təşkil edir..

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditor qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının və Qrupun ofis və filialları olan və törəmə müəssisələri yerləşən ölkələrin qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gələn və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərməyən hallar istisna olmaqla, aktivlərin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarlı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Təxirə salınmış vergi törəmə müəssisələrə, asılı və birgə müəssisələrə qoyulmuş investisiyalar üzrə yaranan müvəqqəti fərqlər üçün, bu fərqlərin geri qaytarılmasının vaxtına nəzarə oluna bildiyi və yaxın müddətdə geri qaytarılmayacağı ehtimalı olan hallar istisna olmaqla, tanınır.

Təxirə salınmış vergi mənfəət və ya zərərdə tanınır, lakin cari və təxirə salınmış vergi digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan maddələrə aiddirsə, cari və təxirə salınmış vergi də, müvafiq olaraq, digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Qrupun fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər əməliyyat xərclərinin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla ilkin dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, əmlak və avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Qrupun ofis binaları müntəzəm qaydada bazar dəyəri ilə yenidən qiymətləndirilməli olan yenidən qiymətləndirilmiş dəyərle uçota alınır. Yenidən qiymətləndirmənin tezliyi yenidən qiymətləndirilən binaların ədalətli dəyərində hərəkətdən asılıdır. Yenidən qiymətləndirmə zamanı balans dəyərində artım digər ümumi gəlirə aid edilir, lakin artım əvvəllər mənfəət və ya zərərdə tanınmış həmin aktivin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını geri qaytarırsa, yenidən qiymətləndirmə gəliri mənfəət və ya zərərdə, həmin geri qaytarmanın məbləğinə müqabilə şəkildə tanınır. Eyni aktivdə əvvəlki artımları qarşılıqlı əvəzləşdirən azalmalar digər ümumi gəlirdə tanınır və kapitalda əvvəllər tanınmış yenidən qiymətləndirmə ehtiyatını azaldır; bütün digər azalmalar il üzrə mənfəət və ya zərərə aid edilir. Kapitala daxil olan ofis binaları üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatının aktiv istismardan çıxarılma və ya silinmə qalan hissəsi birbaşa bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Əmlak və avadanlıqlar (davamı)**

Əmlak və avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

Aktivlərin dəyərsizləşməsi istifadəyə hazır olduğu tarixdən hesablanır. Qiymətləndirilmiş istifadə müddətləri, qalıq dəyərləri və köhnəlmə metoduna hər hesabat dövrünün sonunda yenidən baxılır və hər hansı dəyişikliklər olarsa, onlar perspektiv qaydada uçota alınır. Köhnəlmə məqsədləri üçün aşağıdakı istifadə müddətləri istifadə edilir:

	<u>ii</u>
Ofis binaları	50
Mebel, avadanlıq, nəqliyyat vasitələri və digər əsas vəsaitlər	4
Kompüterlər və rabitə avadanlığı	4
İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri	10

Təmir və rekonstruksiya xərcləri kapitalaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, çəkildikcə əməliyyat xərclərinə aid edilir.

Grup tərəfindən istifadə edilməyən əmlak, avadanlıq və ya qeyri-maddi aktiv mühasibat uçotu sənədlərindən silinir.

Mülkiyyətə alınmış girov

Müəyyən hallarda girov ödənilməmiş kreditlər üzrə tutmanın yönləndirilməsindən sonra mülkiyyətə alınır. Mülkiyyətə alınmış girov balans dəyəri və xalis satış dəyərindən aşağı olanı ilə ölçülür və hesabatlarda "Digər aktivlər" in tərkibində göstərilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər bank lisenziyası, proqram təminatı və digər lisenziyalar və kompüter proqramlarından ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyəri ilə tanınır. Şirkətlərin birləşməsi çərçivəsində alınmış qeyri-maddi aktivlərin ilkin dəyəri alış tarixində ədalətli dəyərə bərabərdir. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və yığılmış dəyərsizləşmə zərərlerini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 1-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə amortizasiya hesablanmır və bunlar ən azından hər maliyyə ilinin sonunda qeyri-maddi aktivin dəyərsizləşmə biləcəyinin əlamətləri olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilir. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üçün amortizasiya dövrü və metodlarına ən azından hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır.

Ehtiyatlar

Grup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Grup işə götürənin cari ödəmələrinin işçilərə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanmasını nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sistemində malik deyildir. Bu xərclər müvafiq əmək haqqının aid olduğu hesabat dövründə əks etdirilir. Bundan əlavə, Grup əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhm kapitalı*Səhm kapitalı*

Adi səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çekilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə ödənilmiş kapital kimi əks etdirilir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Səhm kapitalı (davamı)

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Seqment hesabatı

Qrupun seqment hesabatı aşağıdakı əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır: Pərakəndə bankçılıq, Korporativ bankçılıq, Xəzinədarlıq.

Şerti aktivlər və öhdəliklər

Şerti öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şerti aktivlər iqtisadi faydaların daxil olması ehtimalı olduğu zaman əks etdirilir.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlirlər, Qrup tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Xərclər çəkildikcə tanınır. Gəlirlərin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır:

Faiz və oxşar gəlirlər və xərclər

Qrup amortizasiya edilən dəyərle və ya DÜĞƏD ilə ölçülmüş borc maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirlərini effektiv faiz dərəcəsinə maliyyə aktivinin (qiymətdən düşmüş maliyyə aktivləri istisna olmaqla) ümumi balans dəyərində tətbiq etməklə hesablayır. EFD qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya uyğun olduqda daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Qrup maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivləri kredit üzrə dəyərsizləşmiş olanda Qrup faiz gəlirlərini düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsinə maliyyə aktivinin xalis amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq etməklə hesablayır. Maliyyə aktivləri bərpa olunursa və artıq kredit üzrə dəyərsizləşmiş deyildirsə, Qrup faiz gəlirlərinin ümumi əsasla hesablanmasına qaydır.

Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş (AYKD) maliyyə aktivləri üçün Qrup faiz gəlirini düzəliş edilmiş EFD hesablaşmaqla və bu dərəcəni aktivin amortizasiya edilən dəyərində tətbiq etməklə hesablayır. Düzəliş edilmiş EFD ilkin tanınmada qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini (o cümlədən kredit zərərlərini) AYKD aktivlərinin amortizasiya edilən dəyərində diskontlaşdırılan faiz dərəcəsidir.

Haqq və komissiya gəliri

Qrup haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi bir sıra xidmətlərdən əldə edir. Haqq və komissiya gəlirinə xidmətlər göstərildikcə gəlirlər kimi tanınan plastik kart əməliyyatları, hesablaşma əməliyyatları, potensial öhdəliklərə xidmət və nağd əməliyyatlar daxildir. Haqq və komissiya xərclərinə plastik kart əməliyyatları, hesablaşma əməliyyatları və nağd əməliyyatlar üzrə ödənilmiş haqq və komissiya daxildir.

Maliyyə alətinin effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən gəlir effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır və "faiz gəliri"nin tərkibində uçota alınır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər cari ilin mənfəətində "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir – məzənnə fərqi" maddəsi üzrə tanınır.

Xarici valyuta ilə olan və ilkin dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)**

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nin həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xərcləri çıxmaqla gəlirlərə daxil edilir.

Hesabat tarixində funksional valyutası Qrupun təqdimat valyutasından fərqi olan Qrupun törəmə müəssisələrinin aktivləri və öhdəlikləri hesabat tarixində qüvvədə olan məzənnə ilə, onların mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatlarında isə il üzrə hesablanmış orta məzənnə dərəcələri ilə AZN-ə çevrilir. Çevirmə zamanı yaranan məzənnə fərqləri digər ümumi gəlirdə əks etdirilir.

Qrup bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün 31 dekabr 2021-ci il və 2020-ci il tarixlərinə olan aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	2021	2020
1 ABŞ dolları	AZN 1.7000	AZN 1.7000
1 Avro	AZN 1.9265	AZN 2.0890
1 Gürcü laris	AZN 0.5489	AZN 0.5193
1 Rus rublu	AZN 0.0229	AZN 0.0231

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

Qrupun maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixə qədər buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş standart və şərtlər aşağıda açıqlanır. Qrup həmin yeni və düzəliş edilmiş standartlar (müvafiq hallarda) qüvvəyə mindikdə onları tətbiq etmək niyyətindədir.

MHBS 17 "Sığorta Müqavilələri"

2017-ci ilin may ayında BMUSK, sığorta müqavilələri üçün tanınma və ölçmə, təqdimat və açıqlamanı əhatə edən hərtərəfli yeni mühasibat standartı olan MHBS 17 "Sığorta Müqavilələri" (MHBS 17) dərc etmişdir. Qüvvəyə mindikdən sonra, MHBS 17, 2005-ci ildə dərc edilmiş MHBS 4 "Sığorta Müqavilələri" (MHBS 4) əvəz edəcəkdir. MHBS 17, qurumların növündən asılı olmayaraq, bütün sığorta müqaviləsi növlərinə (yəni həyat, qeyri-həyat, birbaşa sığorta və təkrar sığorta), habelə könüllü iştirak xüsusiyyətləri olan müəyyən zamanətlərə və maliyyə alətlərinə tətbiq olunur. Bir neçə sahələrə istisna tətbiq olunacaq. MHBS 17 bank məhsulları üçün sığorta xüsusiyyətlərinə malik, hansı alətin və ya hansı əlamətin MHBS 9 və ya MHBS 17-də olacağını müəyyən etməyə təsir edəcək yeni mühasibatlıq tələbləri təqdim edir.

Sığortanı təmin edən kredit kartları və bənzər məhsullar: bu məhsulların əksər emitentləri maliyyə aləti kimi mövcud mühasibat qaydalarını MHBS 9-a uyğun olaraq davam edəcək. Sığorta müqaviləsinin tərifinə cavab verən kredit kartı müqavilələrini (və ya kredit və ya ödəmə tənzimləmələrini təmin edən digər oxşar müqavilələri), habelə müəssisə müştəri ilə müqavilənin qiymətini təyin edərkən həmin müştəri ilə əlaqəli sığorta riskinin qiymətləndirilməsini əks etməyə, o halda MHBS 17 əhatə dairəsindən istisna edir.

Sığorta təminatı kredit kartının müqavilə şərtlərinin bir hissəsi kimi təqdim edildikdə, emitentdən aşağıdakılar tələb olunur:

- ▶ Sığortanı əhatə edən komponentini ayıraraq və ona MHBS 17 tətbiq etmək;
- ▶ Digər tətbiq olunan standartlarını (məsələn, MHBS 9, MHBS 15 "Müştəriylə" müqavilələr üzrə gəlirlər və ya MUBS 37 "Ehtiyatlar, Şərti Öhdəliklər və Şərti Aktivlər" kimi) digər komponentlərə tətbiq etmək

"Sığorta" tərifinə cavab verən, lakin sığorta hadisələri üçün kompensasiyanı sığortalananın müqavilə ilə yaranan öhdəliyini yerinə yetirmək üçün tələb olunan məbləğlə məhdudlaşdıran kredit müqavilələri: Bu cür kreditləri verənlərin – məsələn ölüm halında istisna ilə verilən kredit – MHBS 9 və ya MHBS 17 tətbiq etmək üçün seçimi vardır. Seçim portfel səviyyəsində edilir və geri qaytarılmır.

MHBS 17, müqayisəli rəqəmlər tələb olunmaqla, 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Müəssisə, 17 sayılı MHBS-ni ilk dəfə tətbiq etdiyi tarixdə və ya bu tarixdən əvvəl 9 sayılı MHBS-ni və 15 sayılı MHBS-ni tətbiq etdiyi təqdirdə, erkən tətbiq etməyə icazə verilir.

Qrup bu düzəlişlərin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirməyə davam edir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

9 sayılı MHBS "Maliyyə Aletləri" – Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması üçün "10 faiz" testində haqlar

MHBS-lərin illik təkmilləşdirmələri prosesi çərçivəsində 2018-2020-ci illər üçün BMUSK 9 sayılı MHBS-yə düzəliş etmişdir. Düzəliş müəssisənin yeni və ya dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyinin şərtlərinin ilkin maliyyə öhdəliyinin şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub-olmadığını qiymətləndirərək nəzərə aldığı haqları aydınlaşdırır. Bu haqlara yalnız borcalan və ya borcverən tərəfindən ödənilən və ya alınan haqlar, o cümlədən borcalanın və ya borcverənin digər tərəflərin adından ödədiyi və ya aldığı haqlar daxildir. Müəssisə bu düzəlişi, onu ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya daha sonra dəyişdirilmiş və ya əvəz edilmiş maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edir.

Düzəliş 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiqə yol verilir. Qrup, düzəlişi onu ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya bu tarixdən sonra dəyişdirilən və ya əvəz edilən maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edəcəkdir. Düzəlişin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməsini gözləmir.

Mühasibat hesablamlarının təsnifatı – MUBS 8-ə düzəlişlər

2021-ci ilin fevral ayında BMUSK MUBS 8-də dəyişikliklər etdi və bu düzəlişlərdə "hesab hesablamları" izahını təqdim edir. Dəyişikliklər mühasibat hesablamlarında baş verən dəyişikliklər, mühasibat siyasətindəki dəyişikliklər və səhvlərin düzəlişi arasındakı fərqi aydınlaşdırır. Həmçinin, mühasibat hesablamlarının inkişaf etdirilməsi üçün müəssisələrin ölçmə üsullarından və daxilolmalardan necə istifadə etməli olduqlarını aydınlaşdırırlar.

Düzəlişlər 2023-cü il yanvarın 1-dən və ya ondan sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün effektivdir və həmin dövrün başlanğıcında və ya ondan sonra baş verən mühasibat siyasətində və mühasibat hesablamlarında baş verən dəyişikliklərə aid edilir. Bu fakt açıqlandığı müddətdən əvvəl tətbiqinə icazə verilir.

Düzəlişlərinin Qrupa əhəmiyyətli təsir edəcəyi gözlənilmir.

Mühasibat siyasətlərinin açıqlanması – MUBS 1 və MHBS Praktiki hesabatına düzəlişlər 2

2021-ci il fevral ayının 21-indən etibarən BMUSK tərəfindən MUBS 1 və MHBS Praktiki hesabatına (Maddiyat yönümlü yanaşmanın müəyyən olunması) düzəlişlər təqdim edildi, hansı ki burada müəssisələrə Mühasibat siyasətlərinin açıqlanmasında maddiyat yönümlü yanaşmanı tətbiq etməklə bağlı kömək etmək üçün təlimat və nümunələr əks edilib. Düzəlişin məqsədi müəssisələrə öz "əsas" mühasibat siyasətlərini açıqlamaq tələbini öz "əhəmiyyətli" mühasibat siyasətlərini açıqlamaq tələbi ilə əvəz edərək daha faydalı olan mühasibat siyasəti açıqlamalarını təmin etməyə kömək etmək və müəssisələrin mühasibat siyasəti ilə bağlı qərarların qəbul edilməsində maddiyat yönümlü yanaşmanı necə tətbiq etməsi ilə bağlı təlimat əlavə etmək məqsədi daşıyır.

MUBS 1-ə edilən düzəlişlər 2023-cü il yanvarın 1-dən başlayaraq və ya ondan sonra əvvəlki müraciətə icazə verilən illik dövrlər üçün tətbiq edilir. Praktiki hesabatın 2-ci bəyanatına edilən dəyişikliklərdə əhəmiyyətli yönümlü yanaşmanın mühasibat siyasəti məlumatlarına tətbiqi ilə bağlı zəruri olmayan təlimat təqdim edildiyindən, bu düzəlişlər üçün effektiv tarix vacib deyil.

Hazırda Qrup düzəlişlərin hesabat tərtibatının əsaslarına necə təsir edəcəyini müəyyənləşdirmək üçün qiymətləndirmə aparır.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları

Qrupun rəhbərliyi tərəfindən uçot qaydalarının tətbiq edilməsi zamanı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələr çıxarılmış və proqnozlar verilmişdir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur (Qeyd 24).

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları (davamı)

Maliyyə aktivləri üzrə dəyersizləşmə zərərləri

Maliyyə aktivlərinin bütün kateqoriyaları üzrə dəyersizləşmə zərərlərinin ölçülməsi mühakimələrin işlədilməsini tələb edir, xüsusilə dəyersizləşmə zərərləri müəyyən edilərkən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin məbləği və vaxtı və girov dəyərləri, eləcə də kredit riskində əhəmiyyətli artım qiymətləndirilməlidir. Bu qiymətləndirmələr bir neçə amildən irəli gəlir ki, bunların dəyişməsi müxtəlif səviyyəli ehtiyatlarla nəticələnə bilər. COVID-19 pandemiyası nəticəsində kredit portfellerinin (digər maddələr arasında) keyfiyyətinin pisləşməsi Qrupun GKZ-in qiymətləndirilməsinə əhəmiyyətli təsir göstərə bilər. Qrup tərəfindən GKZ-nin hesablamaları müxtəlif giriş məlumatlarının seçimi və onların qarşılıqlı əlaqəsi ilə bağlı bir sıra müvafiq fərziyyələri əhatə edən kompleks modellərin nəticəsidir. Uçot mühakimələri və qiymətləndirmələri hesab olunan GKZ modellərinin elementləri bunlardır:

- ▶ Qrupun hər bir kateqoriya üçün Defolt Ehtimalı ("DE") əmsalını təyin edən daxili kredit təsnifatı modeli;
- ▶ Kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığını və müvafiq olaraq maliyyə aktivləri üçün aktivin ömrü üzrə GKZ əsasında ehtiyatların ölçülməli olub-olmadığını qiymətləndirmək, eləcə də keyfiyyətin qiymətləndirilməsi üçün Qrupun meyarı;
- ▶ GKZ-ləri ümumi əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin seqmentlərə bölünməsi;
- ▶ GKZ modellərinin, o cümlədən müxtəlif düstur və giriş məlumatları seçiminin yaradılması;
- ▶ Makroiqtisadi ssenarilər ilə işsizlik səviyyəsi və girov dəyərləri kimi iqtisadi giriş məlumatları arasındakı əlaqənin və DE (defolt ehtimalı), DHRH (defolt halında risklərin həcmi) və DHZ (defolt halında zərər) əmsallarına təsirin müəyyənləşdirilməsi;
- ▶ GKZ modelləri üçün iqtisadi giriş məlumatlarını əldə etmək üçün perspektiv makroiqtisadi ssenarilərin seçilməsi və onların həyata keçirilə bilməsinin qiymətləndirilməsi.

Daha ətraflı məlumat 9-cu və 23-cü Qeydlərdə təqdim edilir.

5. Seqment hesabatı

Qrup məlumatı maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri üçün məşğul olduğu biznes fəaliyyətlərinin və çalışdığı iqtisadi mühitin təbiətini və maliyyə təsirlərini qiymətləndirmək imkanını yaratmaq məqsədilə açıqlayır. Bu məsələ 8 sayılı Əməliyyat seqmentləri adlı MHBS və xüsusi açıqlamaların seqment hesabatı şəklində təqdim olunmasını tələb edən digər standartlar ilə tənzimlənir.

Resursların bölüşdürülməsi və seqment fəaliyyətinin nəticələrinin qiymətləndirilməsi məqsədilə əməliyyat qərarının verilməsi üzrə məsul şəxsə mürəzə edilən məlumat təqdim edilmiş xidmətlərin növlərini əks etdirir. Qrupun 8 sayılı MHBS ilə tələb olunan hesabat seqmentləri aşağıdakılardır:

- ▶ Korporativ bankçılıq – birbaşa debet vəsaitləri, cari hesablar, depozitlər, overdraftlar, kredit və digər kredit vəsaitləri, xarici valyuta və törəmə məhsullarını əhatə edir;
- ▶ Pərakəndə bankçılıq – özəl bank xidmətləri, özəl cari müştəri hesabları, əmanətlər, depozitlər, investisiya əmanət məhsulları, məsuliyyətli mühafizə, kredit və debet kartları, istehlak və ipoteka kreditlərini əhatə edir;
- ▶ Xəzinə – banklararası kreditlər və borclar, qiymətli kağızlar üzrə ticarət svopları, valyuta mübadiləsi xidmətləri, istiqrazların və adi veksellərin buraxılması və digər xəzinədarlıq əməliyyatlarını əhatə edir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

5. Seqment hesabatı (davamı)

	<i>Korporativ</i>		<i>Pərakəndə</i>		<i>Xəzina</i>		<i>Bölüşdürülməmiş</i>		<i>Cəmi</i>	
	<i>2021</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Faiz gəliri	108,841	113,895	188,362	177,130	144,772	151,841	-	-	441,975	442,866
Faiz xərci	(12,671)	(11,400)	(32,534)	(30,646)	(71,026)	(99,282)	-	-	(116,231)	(141,328)
Xalis faiz gəliri	96,170	102,495	155,828	146,484	73,746	52,559	-	-	325,744	301,538
Faiz hesablanan aktivlər üçün dəyərsizləşmə zərərlerinin qaytarılması / (dəyərsizləşmə zərərləri)	6,761	10,889	1,087	(41,746)	390	10,671	-	-	8,238	(20,186)
Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatdan sonra xalis faiz gəliri	102,931	113,384	156,915	104,738	74,136	63,230	-	-	333,982	281,352
Haqq və komissiya gəliri	42,402	49,319	23,936	20,441	17,112	12,388	-	-	83,450	82,148
Haqq və komissiya xərci	(525)	(2,254)	(20,778)	(17,616)	(3,995)	(1,404)	-	-	(25,298)	(21,274)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər üzrə dəyərsizləşmə	-	-	-	-	-	-	(2,375)	(1,620)	(2,375)	(1,620)
Digər dəyərsizləşmənin qaytarılması	3,086	(2,651)	-	-	-	-	-	-	3,086	(2,651)
Kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyatın qaytarılması	10,393	23,394	-	-	-	-	-	-	10,393	23,394
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlirlər:										
- Diling	50,588	49,083	8,509	4,753	219	(6,490)	-	-	59,316	47,346
- Məzənnə fərqi	-	-	-	-	4,140	19,849	-	-	4,140	19,849
Digər əməliyyat gəliri	-	-	1,255	1,889	-	-	4,638	8,639	5,893	10,528
Qeyri-faiz gəliri	105,944	116,891	12,922	9,467	17,476	24,343	2,263	7,019	138,605	157,720
Əməliyyat xərcləri	(48,734)	(39,627)	(102,970)	(83,729)	(20,429)	(16,611)	(45,863)	(37,292)	(217,996)	(177,259)
Borcun geri alınmasından zərər	-	-	-	-	(71,517)	(2,564)	-	-	(71,517)	(2,564)
Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması üzrə və kredit şərtlərinin dəyişməsindən əmələ gələn zərərlər	-	(14,573)	-	-	-	(1,776)	-	-	-	(16,349)
Qeyri-faiz xərcləri	(48,734)	(54,200)	(102,970)	(83,729)	(91,946)	(20,951)	(45,863)	(37,292)	(289,513)	(196,172)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət/(zərər)	160,141	176,075	66,867	30,476	(334)	66,622	(43,600)	(30,273)	183,074	242,900
Mənfəət vergisi xərci	(30,706)	(37,451)	(12,981)	(11,797)	205	(14,696)	-	-	(43,482)	(63,944)
İl üzrə xalis mənfəət/(zərər)	129,435	138,624	53,886	18,679	(129)	51,926	(43,600)	(30,273)	139,592	178,956
Seqment aktivləri	1,617,823	1,291,794	1,533,210	1,295,263	8,525,841	6,528,615	76,385	89,110	11,753,259	9,204,782
Seqment öhdəlikləri	7,649,693	4,503,494	1,405,310	1,362,455	886,828	1,536,023	108,737	105,917	10,050,568	7,507,889

Grupun ümumi nəzarəti altında olan müəssisələrdən gəlirin məbləği 26-cı "Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar" adlı Qeyddə açıqlanır

Coğrafi məlumat aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>Azərbaycan Respublikası</i>		<i>İƏİT ölkələri</i>		<i>Qeyri-İƏİT ölkələri</i>		<i>Cəmi</i>	
	<i>2021</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Gəlirlər	509,013	569,063	56,841	15,832	23,027	7,314	588,881	592,209
Uzunmüddətli aktivlər	189,200	171,015	-	-	25,260	29,751	214,460	200,766

Gəlirlərə faiz xərci, haqq və komissiya xərci və dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat istisna olmaqla əməliyyat gəliri daxildir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Kassada olan pul vəsaitləri	320,909	264,072
Mərkəzi banklarda cari hesablar	2,443,338	108,820
Kredit təşkilatlarında müxbir hesablar və müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlər	<u>4,073,307</u>	<u>2,131,609</u>
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	<u>6,837,554</u>	<u>2,504,501</u>

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Qrupun səkkiz (31 dekabr 2020-ci il: səkkiz) ən iri banklarda 4,025,367 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: 2,048,112 min AZN) məbləği ilə təmsil olunan kredit təşkilatlarında müxbir hesablarının və ilkin ödəniş müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlərinin cəmləşməsi olmuşdur.

Pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin bütün qalıqları Mərhələ 1-ə aid edilir. Qrupun pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid olan GKZ-i sıfıradək yuvarlaqlaşdırılır.

7. Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
ARMB-də müddətli depozitlər	-	2,465,478
Qeyri-rezident banklarda müddətli depozitlər	21,852	-
Qeyri-rezident banklarda blok edilmiş hesablar	2,427	10,739
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	21,086	30,552
Rezident banklarda müddətli depozitlər	1,763	1,724
Çıxılın: dəyersizləşmə xərcləri üçün ehtiyat	<u>(3,129)</u>	<u>(2,709)</u>
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	<u>43,999</u>	<u>2,505,784</u>

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Qrupun ARMB-də müddətli depoziti olmamışdır (31 dekabr 2020-ci il: bir, ödəniş müddəti 2021-ci ilin dekabr ayına qədər, illik 3.5% faiz dərəcəsi ilə).

Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin qalığında hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<u>Mərhələ 1</u>	<u>Mərhələ 2</u>	<u>Mərhələ 3</u>	<u>Cəmi</u>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	2,506,840	-	1,653	2,508,493
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	41,171	-	-	41,171
Ödənilmiş aktivlər	(2,501,823)	-	-	(2,501,823)
Hesablanmış faiz balansında dəyişikliklər	(570)	-	6	(564)
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyersizləşmiş kredit	-	-	-	-
Məzənnə fərqi	<u>(149)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>(149)</u>
31 dekabr 2021-ci il	<u>45,469</u>	<u>-</u>	<u>1,659</u>	<u>47,128</u>

	<u>Mərhələ 1</u>	<u>Mərhələ 2</u>	<u>Mərhələ 3</u>	<u>Cəmi</u>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(1,057)	-	(1,652)	(2,709)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(1,412)	-	-	(1,412)
Ödənilmiş aktivlər	990	-	-	990
Diskontun qaytarılması	2	-	-	2
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyersizləşmiş kredit	-	-	-	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidənqiymətləndirilməsi	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
31 dekabr 2021-ci il	<u>(1,477)</u>	<u>-</u>	<u>(1,652)</u>	<u>(3,129)</u>

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər (davamı)

	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	3,184,871	1,652	1,918	3,188,441
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	2,493,731	-	-	2,493,731
Ödənilmiş aktivlər	(3,168,548)	-	(1,904)	(3,170,452)
Hesablanmış faiz balansında dəyişikliklər	(3,512)	-	(13)	(3,525)
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	-	(1,652)	1,652	-
Məzənnə fərqi	298	-	-	298
31 dekabr 2020-ci ildə	2,506,840	-	1,653	2,508,493

	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(5,256)	(1,652)	(1,918)	(8,826)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(4,115)	-	-	(4,115)
Ödənilmiş aktivlər	5,229	-	1,918	7,147
Diskontun qaytarılması	-	-	-	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	-	1,652	(1,652)	-
Zərər üzrə ehtiyatın xalis yenidənqiymətləndirilməsi	3,085	-	-	3,085
31 dekabr 2020-ci ildə	(1,057)	-	(1,652)	(2,709)

8. Investisiya qiymətli kağızları

Investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Amortizasiya ilə borc qiymətli kağızlar		
Korporativ bondlar	110,516	110,516
Çıxılın: dəyərsizləşmə xərcləri üçün ehtiyat	(1,333)	(613)
	109,183	109,903
DÜĞƏD ilə borc qiymətli kağızları		
Hökumət borc qiymətli kağızları	628,778	442,132
Korporativ bondlar	246,492	191,635
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının buraxdığı notlar	13,198	54,452
	888,468	688,219
DÜĞƏD ilə kapital qiymətli kağızları		
Korporativ səhmlər	83,385	83,498
	83,385	83,498
Cəmi investisiya qiymətli kağızları	1,081,036	881,620

Investisiya qiymətli kağızlarının bütün qalıqları Mərhələ 1-ə bölüşdürülür.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə olan hökumət borc qiymətli kağızları Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin (31 dekabr 2020-ci il tarixinə: Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin bondları) 628,778 min AZN (31 dekabr 2020-ci il tarixinə: 442,132 min AZN) məbləğində bondlarından ibarətdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə olan korporativ borc qiymətli kağızları İƏİT və qeyri-İƏİT ölkələrində buraxılmış müvafiq olaraq 129,878 min AZN və 225,797 min AZN (31 dekabr 2020-ci il tarixinə: İƏİT və qeyri-İƏİT ölkələrində buraxılmış müvafiq olaraq 135,669 min AZN və 165,868 min AZN) məbləğində korporativ bondlardan ibarətdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə olan korporativ səhmlər ədalətli bazar dəyəri müvafiq olaraq 23,084 min AZN və 59,701 min AZN olan Mastercard Incorporated şirkətinin 'B' və Visa Incorporated şirkətinin 'C' kateqoriyalı adi kapital səhmləri, həmçinin ədalətli bazar dəyəri müvafiq olaraq 250 min AZN və 240 min AZN olan Azərbaycan Kredit Bürosunun və Bakı Fond Birjasının adi səhmlərindən ibarətdir (31 dekabr 2020-ci il tarixinə: ədalətli bazar dəyəri müvafiq olaraq 22,931 min AZN və 60,257 min AZN olan Mastercard Incorporated şirkətinin 'B' və Visa Incorporated şirkətinin 'C' kateqoriyalı adi kapital səhmləri, həmçinin ədalətli dəyəri müvafiq olaraq 250 min AZN və 60 min AZN olan Azərbaycan Kredit Bürosunun və Bakı Fond Birjasının adi səhmləri).

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	1,614,813	1,297,797
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	1,489,260	1,249,486
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	3,104,073	2,547,283
Çıxılsın: dəyərsizləşmə xərcləri üçün ehtiyat	(145,305)	(150,265)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	2,958,768	2,397,018

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Qrupun on (31 dekabr 2020-ci il: on) ən iri borcalan üzrə 894,807 min AZN və ya ümumi kredit portfelinin 29%-i ilə (31 dekabr 2020-ci il: 850,372 min AZN və ya ümumi kredit portfelinin 34%-i) təmsil olunan kredit konsentrasiyası olmuşdur. Bu kreditlər üçün 7,340 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: 19,559 min AZN) məbləğində ehtiyat tanınmışdır.

Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər aşağıdakı məhsullardan ibarətdir:

	2021	2020
İpoteka kreditləri	706,941	653,827
İstehlak kreditləri və digər	782,319	595,659
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,489,260	1,249,486
Çıxılsın: dəyərsizləşmə xərcləri üçün ehtiyat	(105,892)	(104,586)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	1,383,368	1,144,900

Kredit portfeli daxilində iqtisadi sektor üzrə risk konsentrasiyaları aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2021	2020
Sahə üzrə təhlil		
Fiziki şəxslər	1,489,260	1,249,486
Ticarət və xidmət	904,222	700,319
Tikinti və daşınmaz əmlak	302,426	136,255
Neft və qaz sahəsi, enerji istehsalı və paylaşdırılması	246,888	245,689
İstehsal	91,442	101,560
Dəmir yolu, hava və digər nəqliyyat	29,317	33,713
Telekommunikasiya	-	35,246
Digər	40,518	45,015
"Aqrarkredit" QSC-yə köçürüləcək kreditlər	-	-
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	3,104,073	2,547,283
Çıxılsın: dəyərsizləşmə xərcləri üçün ehtiyat	(145,305)	(150,265)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	2,958,768	2,397,018

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il ərzində Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	1,189,110	28,726	79,961	1,297,797
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	641,457	-	-	641,457
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	11,019	(1,198)	2,266	12,087
Ödənilmiş aktivlər	(325,976)	(4,933)	(5,619)	(336,528)
12 aylıq GKZ-ə köçürmə	80,135	(22,595)	(57,540)	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	(8,920)	9,641	(721)	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	(12,180)	-	12,180	-
31 dekabr 2021-ci il	1,574,645	9,641	30,527	1,614,813

<i>Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(23,065)	(4,197)	(18,417)	(45,679)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(12,171)	-	-	(12,171)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(269)	183	(622)	(708)
Diskontun qaytarılması	-	-	(1,439)	(1,439)
Ödənilmiş aktivlər	7,118	738	3,314	11,170
12 aylıq GKZ-ə köçürmə	(13,088)	3,457	9,631	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	222	(597)	375	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	2,062	-	(2,062)	-
GKZ-in xalis yenidən qiymətləndirilməsi	18,911	85	(9,582)	9,414
31 dekabr 2021-ci il	(20,280)	(331)	(18,802)	(39,413)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il ərzində fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	1,097,018	35,718	116,750	1,249,486
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	659,922	-	-	659,922
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	3,734	(30)	(971)	2,733
Ödənilmiş aktivlər	(393,097)	(8,005)	(18,297)	(419,399)
12 aylıq GKZ-ə köçürmə	42,949	(17,126)	(25,823)	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	(22,470)	26,119	(3,649)	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	(28,891)	(5,785)	34,676	-
Silinmiş məbləğlər	(486)	(439)	(2,557)	(3,482)
31 dekabr 2021-ci il	1,358,679	30,452	100,129	1,489,260

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(18,390)	(5,795)	(80,401)	(104,586)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(12,991)	-	-	(12,991)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(250)	(12)	374	112
Diskontun qaytarılması	-	-	(5,311)	(5,311)
Ödənilmiş aktivlər	4,862	1,192	17,083	23,137
12 aylıq GKZ-ə köçürmə	(17,835)	2,625	15,210	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	1,747	(4,142)	2,395	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	3,595	1,155	(4,750)	-
GKZ-in xalis yenidən qiymətləndirilməsi	17,810	(1,047)	(25,222)	(8,459)
Silinmiş məbləğlər	20	236	1,950	2,206
31 dekabr 2021-ci il	(21,432)	(5,788)	(78,672)	(105,892)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il ərzində Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	999,469	86,193	107,578	1,193,240
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	493,314	-	-	493,314
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	8,567	782	27,685	37,034
Ödənilmiş aktivlər	(315,402)	(2,381)	(92,173)	(409,956)
12 aylıq GKZ-ə köçürmə	43,621	(13,368)	(30,253)	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	(31,107)	31,107	-	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	(9,352)	(68,434)	77,786	-
Tanınmanın dayandırılması ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik	-	(5,173)	(5,273)	(10,446)
Silinmiş məbləğlər	-	-	(5,389)	(5,389)
Digər maliyyə aktivlərdən köçürmə	-	-	-	-
31 dekabr 2020-ci il	1,189,110	28,726	79,961	1,297,797

<i>Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ	(12,227)	(15,499)	(31,621)	(59,347)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(20,685)	-	-	(20,685)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(197)	(539)	-	(736)
Diskontun qaytarılması	-	-	(2,610)	(2,610)
Ödənilmiş aktivlər	4,881	184	24,514	29,579
12 aylıq GKZ-ə köçürmə	(7,132)	988	6,144	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	2,174	(2,174)	-	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	2,977	14,105	(17,082)	-
GKZ-in xalis yenidənqiymətləndirilməsi	7,144	(2,329)	(4,206)	609
Tanınmanın dayandırılması ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə fərqlər	-	1,067	1,055	2,122
Silinmiş məbləğlər	-	-	5,389	5,389
Digər maliyyə aktivlərdən köçürmə	-	-	-	-
31 dekabr 2020-ci il	(23,065)	(4,197)	(18,417)	(45,679)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il ərzində fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	1,019,371	28,103	47,835	1,095,309
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	482,775	-	-	482,775
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(99)	647	114	662
Ödənilmiş aktivlər	(319,131)	(4,184)	(4,760)	(328,075)
12 aylıq GKZ-ə köçürmə	9,748	(8,208)	(1,540)	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	(32,749)	33,266	(517)	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	(62,897)	(13,906)	76,803	-
Silinmiş məbləğlər	-	-	(1,185)	(1,185)
31 dekabr 2020-ci il	1,097,018	35,718	116,750	1,249,486

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ	(20,192)	(6,088)	(37,118)	(63,398)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(13,350)	-	-	(13,350)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(1,000)	(165)	-	(1,165)
Diskontun qaytarılması	-	-	(627)	(627)
Ödənilmiş aktivlər	5,202	1,334	4,097	10,633
12 aylıq GKZ-ə köçürmə	(2,801)	1,664	1,137	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	826	(1,220)	394	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	1,748	3,171	(4,919)	-
GKZ-in xalis yenidən qiymətləndirilməsi	11,177	(4,491)	(44,550)	(37,864)
Silinmiş məbləğlər	-	-	1,185	1,185
31 dekabr 2020-ci il	(18,390)	(5,795)	(80,401)	(104,586)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il ərzində Qrup davam edən COVID-19 pandemiyasından zərər çəkmiş müştərilər üçün geniş miqyaslı güzəştlər və ya hər hansı əlavə tədbirləri tətbiq etməmişdir. Qrup, 31 dekabr 2021-ci il tarixinə gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi məqsədi ilə, köməkçi defolt göstəriciləri və kredit riskinin vaxtı keçmiş günlərin sayına görə əhəmiyyətli dərəcədə artması da nəzərə alınmaqla mərhələ meyarlarını davamlı şəkildə tətbiq etmişdir. Qrup, yerli və beynəlxalq makroiqtisadi mühitə dair bütün aktual məlumatları nəzərə almaq üçün proqnoz məlumatlarını, o cümlədən makroiqtisadi göstəricilərin proqnozlarını yeniləmişdir.

Şərtləri dəyişdirilmiş və restrukturizasiya edilmiş kreditlər

Qrup maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin, müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər GKZ-in qiymətləndirməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir.

Dəyişiklik əhəmiyyətli şəkildə fərqli olan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə nəticələnmirsə, tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. İlk EFD ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik əsasında Qrup, dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda dəyişikliklə bağlı gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Aşağıdakı cədvəldə dövr ərzində dəyişiklik edilmiş Mərhələ 2 və 3 üzrə aktivlər və dəyişikliklə bağlı Qrupun məruz qaldığı zərər göstərilir.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Dövr ərzində şərtləri dəyişdirilmiş kreditlər		
Şərtlər dəyişdirildikdən əvvəl amortizasiya edilən dəyər	–	96,154
Şərtlərin dəyişdirilməsindən yaranan xalis zərər	–	(10,446)
İlkin tanınma anından şərtləri dəyişdirilmiş kreditlər		
Dövr ərzində zərər ehtiyatının ölçülməsi 12-aylıq ölçülməyə dəyişmiş kreditlərin 1 yanvara olan ümumi balans dəyəri	59,299	95,219

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər

Əmlak və avadanlıqların dəyərində dəyişmələr aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>İlkin maya dəyəri/yenidən qiymətləndirilmiş dəyər</i>	<i>Ofis binaları</i>	<i>İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər əsas vəsaitlər</i>	<i>Kompüterlər və rabitə avadanlıqları</i>	<i>Cəmi əmlak və avadanlıq</i>	<i>Qeyri-maddi aktivlər</i>	<i>Cəmi əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər</i>
31 dekabr 2019-cu il	149,040	3,899	68,464	79,040	300,443	28,547	328,990
Əlavələr	2,891	331	5,639	17,013	25,874	12,168	38,042
Xaric etmələr və silinmələr	(760)	-	(1,003)	(619)	(2,382)	(768)	(3,150)
Dəyərsizləşmə	(1,620)	-	-	-	(1,620)	-	(1,620)
Yenidən qiymətləndirmə	(3,520)	-	-	-	(3,520)	-	(3,520)
Məzənnə fərqi	(442)	-	-	-	(442)	-	(442)
31 dekabr 2020-ci il	145,589	4,230	73,100	95,434	318,353	39,947	358,300
Əlavələr	4,791	2,179	10,651	10,097	27,718	9,848	37,566
Xaric etmələr və silinmələr	-	(36)	(931)	(340)	(1,307)	(4,480)	(5,787)
Dəyərsizləşmə	(2,375)	-	-	-	(2,375)	-	(2,375)
Yenidən qiymətləndirmə	(153)	-	-	-	(153)	-	(153)
Məzənnə fərqi	635	-	-	(343)	292	-	292
31 dekabr 2021-ci il	148,487	6,373	82,820	104,848	342,528	45,315	387,843

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər (davamı)

<i>Yığılmış köhnəlmə və dəyersizləşmə</i>	<i>Ofis binaları</i>	<i>İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər əsas vəsaitlər</i>	<i>Kompüterlər və rabitə avadanlıqları</i>	<i>Cəmi əmlak və avadanlıq</i>	<i>Qeyri-maddi aktivlər</i>	<i>Cəmi əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər</i>
31 dekabr 2019-cu il	-	(3,594)	(56,112)	(63,879)	(123,585)	(12,412)	(135,997)
Amortizasiya xərci	(4,992)	(337)	(7,154)	(11,185)	(23,668)	(4,552)	(28,220)
Xaric etmələr və silinmələr	90	-	834	98	1,022	759	1,781
Yenidən qiymətləndirmə	4,874	-	-	-	4,874	-	4,874
Məzənnə fərqi	28	-	-	-	28	-	28
31 dekabr 2020-ci il	-	(3,931)	(62,432)	(74,966)	(141,329)	(16,205)	(157,534)
Amortizasiya xərci	(3,516)	(1,605)	(6,020)	(6,630)	(17,771)	(7,694)	(25,465)
Xaric etmələr və silinmələr	-	36	931	340	1,307	4,480	5,787
Yenidən qiymətləndirmə	3,516	-	-	-	3,516	-	3,516
Məzənnə fərqi	-	-	-	313	313	-	313
31 dekabr 2021-ci il	-	(5,500)	(67,521)	(80,943)	(153,964)	(19,419)	(173,383)
Xalis balans dəyəri							
31 dekabr 2019-cu il	149,040	305	12,352	15,161	176,858	16,135	192,993
31 dekabr 2020-ci il	145,589	299	10,668	20,468	177,024	23,742	200,766
31 dekabr 2021-ci il	148,487	873	15,299	23,905	188,564	25,896	214,460

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərə müvafiq olaraq 106,931 min AZN və 76,212 min AZN məbləğində istifadə edilən tam köhnəlmiş aktivlər daxil edilmişdir.

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə Qrupa məxsus binalar ədalətli dəyər ilə əks etdirilmişdir. Qiymətləndirmə müvafiq peşəkar bacarıqları və bənzər yerlərdə eyni kateqoriyadan olan aktivlərin qiymətləndirilməsində təcrübəsi olan müstəqil qiymətləndirici şirkət tərəfindən aparılmışdır. Ədalətli dəyər bazara əsaslanan sübuta istinad etməklə müəyyənləşir. Binaların qiymətləndirilməsi məqsədilə Qrupun cəlb etdiyi müstəqil qiymətləndiricilər tərəfindən satışların müqayisəsi üsulu (müqayisəli yanaşma) istifadə olunmuşdur. 31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə Qrupa məxsus binaların ədalətli dəyəri, ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü səviyyəsinə aid edilmişdir.

Aşağıda verilən cədvəl ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü səviyyəsinə aid edilən Qrupa məxsus binaların ədalətli dəyər ölçülməsinin 31 dekabr 2021-ci il tarixinə müşahidə edilməyən giriş məlumatlarında dəyişikliklərə həssaslığını təsvir edir.

<i>Giriş məlumatları</i>	<i>Giriş məlumatlarının təsviri</i>	<i>Həssaslığın təsviri</i>
Ticarət güzəşti (alış və təklif qiyməti arasında fərq)	Yerli daşınmaz əmlak agentləri ilə müsahibələr aparılmış və nəticədə sövdələşmə üzrə güzəşt intervalının 10% və 15% arasında olması müəyyən edilmişdir	Sövdələşmə üzrə nizamlayıcı düzəliş 10%-15% civarında ola bilər. Ticarət güzəşti üzrə giriş məlumatlarında artım Qrupun binalarının ədalətli dəyərinin azalması ilə nəticələnə bilər

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Digər maliyyə aktivləri		
Əmanətlərin Sığortalanması Fondundan debitor borcları	–	32,524
Ödənilməkdə olan məbləğlər	41,466	24,595
Qeyri-rezident təşkilatlara girov qoyulmuş məbləğlər	10,005	10,005
Balansdankənar öhdəliklər üzrə hesablanmış komissiya və debitor borcları	8,954	8,894
Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(8,892)	(9,445)
	51,533	66,573
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Avans ödənişləri	9,677	9,607
İstifadə hüququ olan aktivlər	3,893	3,963
Təxirə salınmış xərclər	3,078	656
Qeyri-müəyyən girovlar	2,161	1,798
	18,809	16,024
	70,342	82,597

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə kredit zərəri üçün ehtiyat	23,619	33,459
Ödənilməkdə olan məbləğlər	41,775	27,676
İcarə öhdəliyi	3,813	3,589
Səhmdarlara ödəniləcək dividendlər	5,347	3,539
	74,554	68,263
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
Digər potensial öhdəliklər və təəhhüdlər üçün ehtiyat	3,493	6,579
İşçilərə ödəniləcək vəsait	21,179	16,508
Plastik kartlar üzrə təxirə salınmış gəlirlər	3,226	4,515
Mənfəət vergisi istisna olmaqla vergilər	5,137	253
Yerli büdcəyə ödəniləcək vəsait	7,953	5,510
	40,988	33,365
	115,542	101,628

31 dekabr 2021-ci il tarixinə amortizasiya edilən dəyərlə ölçülmüş digər maliyyə aktivlərinin 9 sayılı MHBS üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatlarının hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(1,399)	(1)	(8,045)	(9,445)
Yaranmış və ya alınmış yeni aktivlər	–	–	–	–
Ödənilmiş aktivlər	8	1	868	877
Müştərilərə verilən kreditlərə köçürmə	–	–	–	–
GKZ-nin xalis yenidənqiymətləndirilməsi	(295)	–	(29)	(324)
Silinmiş məbləğlər	–	–	–	–
	(1,686)	–	(7,206)	(8,892)

31 dekabr 2020-ci il tarixinə amortizasiya edilən dəyərlə ölçülmüş digər maliyyə aktivlərinin MHBS 9 üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatlarının hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ	(624)	–	(8,263)	(8,887)
Yaranmış və ya alınmış yeni aktivlər	(3)	(1)	(263)	(267)
Ödənilmiş aktivlər	1	–	654	655
Müştərilərə verilən kreditlərə köçürmə	–	–	–	–
GKZ-nin xalis yenidənqiymətləndirilməsi	(773)	–	(173)	(946)
Silinmiş məbləğlər	–	–	–	–
	(1,399)	(1)	(8,045)	(9,445)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər potensial öhdəliklər və təəhhüdlər üzrə yaradılmış ehtiyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Kreditlə bağlı təəhhüdlər	23,619	33,459
İcra zəmanətləri	3,493	6,579
Hüquqi iddialar	-	-
Kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə kredit zərəri üçün ehtiyat və digər potensial öhdəliklər və təəhhüdlər üzrə ehtiyat	27,112	40,038

12. Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Rezident bankların müxbir hesabları	57,034	44,017
Rezident bankların və digər maliyyə təşkilatlarının müddətli depozitləri	12,752	10,200
Qeyri-rezident bankların müxbir hesabları	1,601	2,700
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	71,387	56,917

13. Müştəri hesabları

Müştərilərə ödəniləcək məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Hüquqi şəxslər		
- Cari/hesablaşma hesabları	7,054,500	3,897,997
- Müddətli depozitlər	79,156	139,423
- Məhdudlaşdırılmış müştəri depozitləri	303,291	140,463
Cəmi hüquqi şəxslər	7,436,947	4,177,883
Fiziki şəxslər		
- Cari/hesablaşma hesabları	617,553	650,707
- Müddətli depozitlər	641,972	632,366
- Məhdudiyət qoyulmuş müştəri depozitləri	119	-
Cəmi fiziki şəxslər	1,259,644	1,283,073
Cəmi müştəri hesabları	8,696,591	5,460,956

31 dekabr 2021-ci il tarixinə, müştəri hesablarına on (31 dekabr 2020-ci il: on) ən iri müştəri üzrə cəmi müştəri portfelinin 56%-ni təşkil edən 4,911,413 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: cəmi müştəri hesabları portfelinin 44%-ni təmsil edən 2,406,598 min AZN) məbləğində qalıqlar daxil olmuşdur.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə, müştəri hesablarına Qrupda akkreditivə qarşı blok edilmiş 303,608 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: 140,672 min AZN) məbləğində qalıqlar daxil olmuşdur (Qeyd 19).

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2021	2020
İqtisadi sahə/müştəri növü üzrə təhlil		
Dövlətlə bağlı müəssisələr	6,272,823	3,499,395
Fiziki şəxslər	1,259,644	1,283,073
Ticarət və xidmət	375,974	372,137
Nəqliyyat və rabitə	113,855	78,134
İctimai təşkilatlar	122,167	33,161
Enerji	348,668	71,253
İstehsal	102,846	60,835
Tikinti	50,655	23,965
Digər	49,959	39,003
Cəmi müştəri hesabları	8,696,591	5,460,956

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Digər borc öhdəlikləri

Digər borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Qeyri-rezident maliyyə təşkilatlarından müddətli borc öhdəlikləri	–	13,700
ARMB üzrə müddətli borc öhdəlikləri	116,022	115,439
Sahibkarlığın İnkişafı Fondu və İpoteka Fondu (Azərbaycan Respublikası)	135,539	91,068
Digər	11,267	–
Cəmi digər borc öhdəlikləri	<u>262,828</u>	<u>220,207</u>

COVID-19 pandemiyasının ölkənin qida təchizatı sektoruna mənfi təsirini azaltmaq üçün, ARMB tərəfindən Qrupa hökumət proqramı çərçivəsində illik faiz dərəcəsi 0,5% və iki illik ödəmə müddəti ilə 115,000 min AZN məbləğində kredit ayrılmışdır. Daha sonra Qrup tərəfindən müvafiq şirkətlərə illik 1% dərəcəsi və iki illik ödəmə müddəti ilə kreditlər verilmişdir.

15. Buraxılmış borc qiymətli kağızları

Digər borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Avrobondlar	723,030	1,485,463
Depozit sertifikatları	5,234	5,037
Cəmi buraxılmış borc qiymətli kağızları	<u>728,264</u>	<u>1,490,500</u>

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Qrupun 2017-ci ilin sentyabr ayında buraxılmış, kupon dərəcəsi illik 3.5% olan və müddəti 2024-cü ilin sentyabr ayında başa çatan bir sinif Avrobondları olmuşdur. Qrup bu Avrobondlar üzrə qeyri-maliyyə şərtlərinin yerinə yetirilməsinə görə öhdəlik daşıyır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması tarixinə Qrup qeyd olunan şərtləri yerinə yetirmişdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Qrup 852,455 min AZN nağd ödənişlə avrobondları geri almışdır ki, bunun nəticəsində aidiyyəti şəxslər üzrə 71,517 min AZN məbləğində zərər tanınmışdır.

16. Vergilər

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Aşağıdakılar üzrə təxirə salınmış vergi öhdəlikləri		
Banklardan alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər	(13,840)	(16,476)
İnvestisiya qiymətli kağızları	(23,294)	(26,201)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	758	5,462
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	(10,529)	(30,346)
Digər aktivlər	6,752	4,342
Digər öhdəliklər	(23,005)	(23,124)
Digər	(7,408)	(114)
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(2,298)	(2,298)
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	<u>(72,864)</u>	<u>(88,755)</u>

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

16. Vergilər (davamı)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli standartlara uyğun mənfəət vergisi dərəcələrindən fərqlənir. Yerli standartlara uyğun dərəcələr əsasında mənfəət vergisi xərcinin faktiki xərclərlə üzvləşdirilməsi aşağıda təqdim olunur:

	2021	2020
Vergidən əvvəl mənfəət	183,074	242,900
Yerli standartlara uyğun mənfəət vergi dərəcəsi (20%) ilə vergi xərci	(36,615)	(48,580)
Daimi fərqlərin vergiyə təsiri	(1,454)	(3,426)
Dividend gəlirindən vergi	(4,430)	-
Keçən illərin cari mənfəət vergisi ilə bağlı düzəlişlər	-	(11,938)
Digər	(983)	-
Mənfəət vergisi xərci	(43,482)	(63,944)
Cari mənfəət vergisi xərci	(57,148)	(65,621)
Təxirə salınmış vergidə dəyişikliklər	13,666	1,677
Mənfəət vergisi xərci	(43,482)	(63,944)

Təxirə salınmış vergi aktivləri/(öhdəlikləri)	2021	2020
1 yanvar tarixinə təxirə salınmış vergi aktivləri	709	1,029
1 yanvar tarixinə təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(89,464)	(83,498)
Mənfəət və ya zərərdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişiklik	13,666	1,678
Digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisində dəyişiklik	2,225	(7,964)
31 dekabr tarixinə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	1,123	709
31 dekabr tarixinə təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	(73,987)	(89,464)
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(72,864)	(88,755)

31 dekabr 2021-ci il tarixinə təxirə salınmış vergi öhdəliyi tanınmayan törəmə müəssisələrdəki investisiyalarla bağlı müvəqqəti fərqlərin məcmu məbləği 100,947 min AZN (31 dekabr 2020-ci ildə: 141,275 min AZN) olmuşdur.

17. Kapital

Qrupun səhm kapitalı aşağıda göstərilən sayda səhmlərdən ibarətdir:

Adi səhmlər (nominal dəyər 0.27 AZN)	Ödənilmiş səhmlərin sayı (min ədədlə)	Səhm kapitalı
1 yanvar 2020-ci il	4,597,359	1,241,287
31 dekabr 2020-ci il	4,597,359	1,241,287
31 dekabr 2021-ci il	4,597,359	1,241,287

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə bütün adi səhmlərin nominal dəyəri 0.27 AZN təşkil etmişdir və onların hamısı eyni dərəcəlidir. Hər səhm 1 səs hüququ verir.

23 iyun 2021-ci ildə Səhmdarların İllik Ümumi Yığıncağının qərarına əsasən Qrup 127,000 min AZN məbləğində dividend elan etmişdir. Bir səhm üzrə dividend qazancı 0.03 AZN təşkil edir.

Dividend hərəkətinə daxildir:

	2021	2020
1 yanvar tarixində Səhmdarlara ödəniləcək dividend	3,539	1,494
Elan edilən dividend	127,000	150,000
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlərlə əvəzləşdirilən dividend (Qeyd 18)	(120,151)	(142,908)
Ödənilən dividend	(5,041)	(5,047)
31 dekabr tarixində Səhmdarlara ödəniləcək dividend	5,347	3,539

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

17. Kapital (davamı)**Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı**

Əmlak və avadanlıq üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı binaların ədalətli dəyərində artımların və əvvəllər digər ümumi gəlir vasitəsilə kapitalda tanınmış eyni aktiv üzrə artıma aid olan azalmaların qeydə alınması üçün istifadə edilir.

Bölüşdürülməmiş mənfəət və digər ehtiyatlar

Bölüşdürülməmiş mənfəət və digər ehtiyatlara səhmdar qismində çıxış edən səhmdarlarla əməliyyatların nəticələrini əks etdirir. Qrupun aktivlərinin keyfiyyətinin davamlı olaraq azalması, problemlı kreditlərin artması və likvidlik mövqeyinin pisləşməsi ilə yaşanan mürəkkəb iqtisadi şəraitdə Azərbaycan Hökuməti Qrupun kapital mövqeyinin və aktivlərin keyfiyyətinin gücləndirilməsi istiqamətində bir sıra addımlar atmışdır. Bu tədbirlərin bir hissəsi olaraq, 2015-2019-cu illər ərzində Qrupun müəyyən problemlı aktivləri bir neçə mərhələdə "Aqrarkredit" QSC-yə köçürülmüşdür. Problemlı aktivlərin köçürülməsi köçürmə zamanı razılaşdırılmış məbləğdə baş vermişdir. "Aqrarkredit" QSC üzərində də nəzarət Maliyyə Nazirliyinə məxsus olduğundan "Aqrarkredit" QSC-dən aktivlərin xalis balans dəyərindən artıq alınmış hər hansı məbləğlər Qrupun əlavə ödənilmiş kapitalı kimi tanınmışdır.

Bir səhm üzrə əsas və azaldılmış zərərin hesablanmasında istifadə olunan səhmlər üzrə gəlir/zərərlər və hesablanmış orta say aşağıda göstərilir:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Qrupun səhmdarlarına aid edilən dövr üçün xalis mənfəət	139,592	178,956
Emissiyada olan adi səhmlərin hesablanmış orta sayı	4,597,359	4,597,359
Səhm üzrə mənfəət – əsas və azaldılmış (AZN)	<u>0.03</u>	<u>0.04</u>

Qrupun azaldan potensialı adi səhmləri yoxdur, buna görə də hər səhmə düşən azaldılmış mənfəət hər səhmə düşən adi mənfəətə bərabərdir.

18. "Aqrarkredit" QSC ilə hesablaşmalar

2015-2019-cu illər ərzində Azərbaycan Hökuməti Qrupun kapital mövqeyinin və aktivlərin keyfiyyətinin gücləndirilməsi istiqamətində bir sıra addımlar atmışdır. Qrupun aktivlərinin restrukturizasiyası nəticəsində Qrup problemlı aktivlərin köçürülməsi qarşılığında "Aqrarkredit" QSC-nin veksellerini almışdır. 2017-ci ildə "Aqrarkredit" QSC-dən cəlb olunan adi veksellərin dəyəri köçürülmüş müvafiq problemlı aktivlərin dəyərindən çox olmuş, bunun üçün konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda "Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğ tanınmış və müəyyən zəmanət və akkreditivlər üzrə defoltlara qarşı təminat kimi saxlanılmışdır (Qeyd 19).

22 noyabr 2019-cu il tarixində imzalanmış üçtərəfli müqaviləyə uyğun olaraq, 2020-ci il ərzində Qrup Dövlət Büdcəsinə 142,908 min AZN məbləğində dividendin 15 sentyabr 2020-ci il tarixli veksəl bəyannaməsi ilə "Aqrarkredit" QSC-dən alınan notlarla əvəzləndirilməsini təmin etdi. 14 fevral 2020-ci il tarixində Qrup veksellərin ödəmə müddətinin 14 fevral 2025-ci il tarixinədək uzadılmasından irəli gələn 4,127 min AZN məbləğində dəyişiklik zərərinə tanınmışdır.

2021-ci il ərzində, Qrup Dövlət Büdcəsinə 120,151 min AZN məbləğində dividendi 23 iyun 2021-ci il tarixli veksəl bəyannaməsi ilə "Aqrarkredit" QSC-dən alınan notlarla əvəzləndirilməsini təmin etmişdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə "Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq və "Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər, müvafiq olaraq, 480,369 min AZN və 78,270 min AZN olmuşdur (31 dekabr 2020-ci ildə: 576,729 min AZN və 88,217 min AZN). 31 dekabr 2021-ci il tarixinə "Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlərə görə GKZ 2,661 min AZN təşkil edir (31 dekabr 2020-ci il: 3,195 min AZN).

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər**Əməliyyat mühiti**

Qrup əksər əməliyyatlarını Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir. Azərbaycan iqtisadiyyatı neft və qaz qiymətlərinə xüsusilə həssasdır. Son illər ərzində Azərbaycan hökuməti daha balanslaşdırılmış iqtisadiyyata keçidi sürətləndirmək və neft-qaz sektorundan asılılığı azaltmaq üçün böyük iqtisadi və sosial islahatlara başlayıb.

2020-ci il ərzində ARMB yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsini 7.25%-dən 6.25%-ə endirməklə monetar şərtləri yumşaltmağa davam etmişdir. Lakin 2021-ci ildə ARMB global bazarlarda qiymətlərin artması və Azərbaycanda inflyasiya təzyiqinin artması fonunda bu tendensiyanı ləğv etdi. Nəticədə, 31 dekabr 2021-ci il tarixinə yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi 7.25%-ə qaytarıldı. Bu siyasət dəyişiklikləri 2020 və 2021-ci illər ərzində 1.7000-1 ABŞ dolları səviyyəsində sabit saxlanılan Azərbaycan manatının sabitliyi qorunmaqla həyata keçirilib.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

COVID-19 pandemiyası

2020-ci il ərzində dünya iqtisadiyyatı koronavirusun yayılmasının mənfi təsirinə məruz qaldı (COVID-19).

2020-ci il mart-avqust ayları COVID-19 ilə mübarizə üçün artan məhdudlaşdırıcı tədbirlər iqtisadi aktivliyi və istehlakçıların məcmu xərcləmə səviyyəsini əhəmiyyətli dərəcədə azaltmışdır. Sosial məsafə və karantin tədbirləri pərakəndə satış, nəqliyyat, səyahət, iaşə, otel, əyləncə və bir çox digər biznes sahələrinin bağlanması ilə nəticələndi. Nəticədə, neft qiymətləri ən aşağı tarixi səviyyəyə enmiş, lakin dövrün sonuna yaxın tamamilə bərpa olmuşdur. Pandemiyanın səbəb olduğu iqtisadi tənəzzülün aradan qaldırılması üçün Azərbaycan Respublikasının hökuməti və ARMB dəstək paketini təqdim etmişdir. Bu tədbirlərə, digərləri ilə yanaşı, təsire məruz qalmış sahələrə imtiyazlı kreditlərin verilməsi, işsiz fərdlərə ödənişlər, habelə maliyyə sektorunun resurslarla təmin etmək qabiliyyətini qorumaq və COVID-19 pandemiyası ilə bağlı tədbirlər nəticəsində likvidlik çatışmazlığına yol verməməkdə müştərilərə dəstək göstərmək üçün müəyyən tənzimləyici məhdudiyyətlərin yumşaldılması daxildir.

23 aprel 2020-ci il tarixində, müvəqqəti olaraq, ARMB tələb edilən minimal kapitalın adekvatlığı əmsalını Bankın da daxil olduğu sistem əhəmiyyətli banklar üçün 12%-dən 11%-dək, digər bütün banklar üçün isə 10%-dən 9%-dək endirmişdir və 2021-ci il iyul ayına qədər bu səviyyədə saxlamışdır. 2021-ci il iyul tarixindən tələb olunan minimum əmsal pandemiyadan əvvəlki səviyyəsinə qaytarıldı (müvafiq olaraq 12% və 10%).

16 yanvar 2021-ci il tarixindən Azərbaycan əhalisinin peyvənd olunmasına başlanılması ilə Azərbaycan hökuməti COVID-19 epidemiyası ilə mübarizə məqsədilə əvvəlki ildə tətbiq edilmiş səyahət məhdudiyyətləri, biznes və digər obyektlərin bağlanması, ölkə üzrə müəyyən ərazilərin karantinə qapanması kimi xüsusi sərt karantin rejimi tədbirlərinin mərhələli şəkildə aradan qaldırılması barədə qərar qəbul edib.

Koronavirusun qarşısının alınması üçün sərt karantin rejiminin bu qədər yüngülləşdirilməsinə baxmayaraq, ARMB maliyyə sektorunun resurslarla təmin etmək imkanlarını qoruyub saxlamasına kömək etmək üçün müəyyən tənzimləyici məhdudiyyətlərin yumşaldılmasını uzatmaq qərarına gəlib.

Qrupun rəhbərliyi mövcud şəraitdə iqtisadi inkişafı izləyir və yaxın gələcəkdə Qrupun biznesinin davamlılığını və inkişafını dəstəkləmək üçün zəruri hesab etdiyi ehtiyat tədbirləri görür. Qrup cari likvidlik vəziyyətini onun davamlı fəaliyyəti üçün kifayət hesab edir. Qrup gündəlik olaraq likvidlik mövqeyinə nəzarət edir.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Qrup məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektivi olur. Rəhbərlik hesab edir ki, bu cür hərəkətlərdən və şikayətlərdən irəli gələn son öhdəlik, Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya gələcək əməliyyatlarının nəticələrinə ciddi mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanda vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhini ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycanda son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqe tuta bilərlər. Nəticədə, vergi orqanları əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları gələcəkdə istənilən vaxtda irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əhəmiyyətli əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ilindən əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 31 dekabr 2018-ci il tarixində bitən ili əhatə etmişdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhini münasibdir və Qrupun vergi, valyuta və gömrük mövqeləri təsdiq ediləcəkdir.

Sığorta

Qrup hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**ARMB əmsallarına uyğunlaşma**

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən prudensial əmsallara uyğunlaşmağı tələb edir. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bank müəyyən yerli əmsallara tam uyğun olmamışdır. Pozulmuş əmsallar aşağıdakılardan ibarətdir:

- ▶ Bir borcalan və ya borcalanlar qrupu üzrə maksimal kredit riski əmsalı;
- ▶ Valyuta mövqeyi.

Prudensial əmsalların pozulmasına görə tənzimləyici orqan bank lisenziyasını geri ala bilər. İl ərzində Qrup bu uyğunsuzluqlarla bağlı hər ay ARMB-a məlumat vermiş, lakin Qrupa qarşı hər hansı sanksiya tətbiq edilməmişdir. Bundan əlavə, Qrupun rəhbərliyi ARMB-a qalan əmsalların yaxşılaşdırılması üçün tədbirlər planını təqdim etmişdir.

Yuxarıda göstərilən faktları nəzərə alaraq, Rəhbərlik Qrupa qarşı gələcəkdə heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcəyini hesab edir.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər

Qrup tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olunduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupun ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Qrupdan müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Qrupun müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı risk daşıyır.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	2021	2020
Zəmanətlər	800,308	904,511
Akkreditivlər	307,601	124,000
İstifadə edilməmiş kredit xətləri	1,339,570	1,788,157
Çıxılın: ehtiyat	(27,112)	(40,038)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	2,420,367	2,776,630
Çıxılın: verilmiş zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılan pul vəsaitləri	(303,608)	(140,672)
Çıxılın: zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılan "Aqrarkredit" QSC-dən alınmış pul vəsaitləri*	(78,270)	(88,149)
Cəmi	2,038,489	2,547,809

* Verilmiş zəmanət və akkreditivlərin yerinə yetirilməyəcəyi hallar üçün "Aqrarkredit" QSC adından Qrupa 78,270 min AZN məbləğində adi veksellər yerləşdirilmişdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

Maliyyə zəmanətləri	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2021-ci ildə GKZ	(18,776)	(1,016)	–	(19,792)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(2,295)	(38)	(613)	(2,946)
Ödənilmiş məbləğ	–	–	–	–
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	5,085	1,010	–	6,095
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	16	(16)	–	–
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	76	–	(76)	–
GKZ-in xalis yenidənqiymətləndirilməsi	5,662	(3)	76	5,735
31 dekabr 2021-ci il	(10,232)	(63)	(613)	(10,908)
Akkreditivlər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2021-ci ildə GKZ	(14)	–	–	(14)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(135)	–	–	(135)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	–	–	–	–
GKZ-in xalis yenidənqiymətləndirilməsi	50	–	–	50
31 dekabr 2021-ci il	(99)	–	–	(99)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər (davamı)**

<i>İstifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəlik</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2021-ci ildə GKZ	(10,079)	(195)	(3,379)	(13,653)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(5,103)	(61)	(1,122)	(6,286)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	1,905	114	342	2,361
12 aylıq GKZ-ə köçürmə	(2,878)	168	2,710	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	92	(202)	110	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	71	2	(73)	-
GKZ-in xalis yenidənqiymətləndirilməsi	6,213	(82)	(1,165)	4,966
31 dekabr 2021-ci il	(9,779)	(256)	(2,577)	(12,612)

31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

<i>Maliyyə zəmanətləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci ildə GKZ	(6,264)	(1,016)	(69,988)	(77,268)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(6,367)	-	-	(6,367)
Ödənilmiş məbləğ	-	-	25,483	25,483
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	1,863	-	12,714	14,577
12 aylıq GKZ-ə köçürmə	(31,791)	-	31,791	-
GKZ-in xalis yenidənqiymətləndirilməsi	23,783	-	-	23,783
31 dekabr 2020-ci il	(18,776)	(1,016)	-	(19,792)

<i>Akkreditivlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci ildə GKZ	(50)	-	-	(50)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(2)	-	-	(2)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	23	-	-	23
GKZ-in xalis yenidənqiymətləndirilməsi	15	-	-	15
31 dekabr 2020-ci il	(14)	-	-	(14)

<i>İstifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəlik</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci ildə GKZ	(5,576)	-	-	(5,576)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(9,649)	-	-	(9,649)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	25	-	-	25
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşməmiş kredit	195	(195)	-	-
Aktivin ömrü üzrə GKZ-ə köçürmə – dəyərsizləşmiş kredit	3,379	-	(3,379)	-
GKZ-in xalis yenidənqiymətləndirilməsi	1,547	-	-	1,547
31 dekabr 2020-ci il	(10,079)	(195)	(3,379)	(13,653)

Müvafiq GKZ-dəki dəyişikliklərə ən çox təsir göstərən amil olan kreditlə bağlı təəhhüdlərin ümumi məbləğində hərəkətlər əsasən, tanınması dayandırılmış və ya vaxtı bitmiş məbləğlərdən ibarətdir.

2021-ci il ərzində icra zəmanətləri və hüquqi məsələlər üzrə yaradılmış ehtiyatda dəyişikliklərin təhlili 20-ci Qeyddə göstərilmişdir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Kredit zərəri üzrə xərc və digər dəyərsizləşmə

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks olunmuş maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	<i>Qeyd</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
Amortizasiya edilmiş dəyərle kreditlər və debitor borcları	9	23,020	1,139	(14,655)	9,504
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	(422)	-	-	(422)
Amortizasiya edilmiş dəyərle investisiya qiymətli kağızları		(720)	-	-	(720)
Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərle ölçülmüş borc qiymətli kağızları		(658)	-	-	(658)
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər		534	-	-	534
Faiz hesablanan maliyyə aktivləri üzrə kredit zərərinin qaytarılması		21,754	1,139	(14,655)	8,238
Maliyyə zəmanətləri	19	8,452	969	(537)	8,884
Akkreditivlər	19	(85)	-	-	(85)
İstifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəlik	19	3,015	(29)	(1,945)	1,041
Kreditlə bağlı öhdəliklər		11,382	940	(2,482)	9,840
Digər maliyyə aktivləri	11	(287)	1	839	553
Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər maliyyə aktivləri üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyatın qaytarılması		11,095	941	(1,643)	10,393
Cəmi kredit zərərinin qaytarılması		32,849	2,080	(16,298)	18,631

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks olunmuş maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	<i>Qeyd</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
Amortizasiya edilmiş dəyərle kreditlər və debitor borcları	9	(6,828)	(4,939)	(19,090)	(30,857)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	4,199	-	1,918	6,117
Amortizasiya edilmiş dəyərle investisiya qiymətli kağızları		(613)	-	-	(613)
Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərle ölçülmüş borc qiymətli kağızları		(750)	-	-	(750)
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər		5,917	-	-	5,917
Faiz hesablanan maliyyə aktivləri üzrə kredit zərərinin qaytarılması		1,925	(4,939)	(17,172)	(20,186)
Maliyyə zəmanətləri	19	19,279	-	12,714	31,993
Akkreditivlər	19	36	-	-	36
İstifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəlik	19	(8,077)	-	-	(8,077)
Kreditlə bağlı öhdəliklər		11,238	-	12,714	23,952
Digər maliyyə aktivləri	11	(775)	(1)	218	(558)
Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər maliyyə aktivləri üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyatın qaytarılması		10,463	(1)	12,932	23,394
Cəmi kredit zərərinin qaytarılması		12,388	(4,940)	(4,240)	3,208

Qalıqlara təsir edən digər dəyərsizləşmənin qaytarılması aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Hüquqi məsələlər</i>	<i>İcra zəmanətləri</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci il	-	(3,928)	(3,928)
Tutulma	-	(2,651)	(2,651)
31 dekabr 2020-ci il	-	(6,579)	(6,579)
Qaytarılma	-	3,086	3,086
31 dekabr 2021-ci il	-	(3,493)	(3,493)

Kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə GKZ üçün ehtiyat və hüquqi məsələlər və icra zəmanətləri üçün ehtiyat qeyri-maliyyə öhdəliklərində qeydə alınır (Qeyd 11).

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Haqq və komissiya gəliri və xərci

Haqq və komissiya gəliri və xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Plastik kartlarla əməliyyatlar	57,620	56,547
Zəmanətlər və akkreditivlərə xidmətlər	10,955	10,613
Hesablaşma əməliyyatları	9,415	10,234
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	3,566	3,228
Digər	1,894	1,526
Haqq və komissiya gəliri	83,450	82,148
Plastik kartlarla əməliyyatlar	(13,824)	(16,569)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(3,268)	(1,000)
Hesablaşma əməliyyatları	(3,581)	(2,318)
Digər	(4,625)	(1,387)
Haqq və komissiya xərci	(25,298)	(21,274)
Xalis haqq və komissiya gəliri	58,152	60,874

22. Əməliyyat xərcləri

Əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
İşçilərlə bağlı xərclər	(114,956)	(88,770)
Bina və avadanlıqların və istifadə hüququ olan aktivlərin köhnəlməsi	(20,549)	(23,668)
Məsləhət və digər peşəkar xidmətlər	(24,453)	(14,434)
Əmanətlərin sığortalanması fonduna ödənilən haqlar	(9,598)	(5,855)
Proqram təminatının və digər qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	(7,694)	(4,552)
Reklam və marketinq xidmətləri	(3,842)	(2,393)
Gömrük rüsumları və mənfəət vergisi istisna olmaqla vergilər	(3,746)	(3,404)
Proqram təminatı xidməti	(9,404)	(4,597)
Bina, əmlak və texniki xidmət	(2,909)	(2,140)
Kənardan cəlb edilən işçi qüvvəsi və mühafizə	(3,114)	(3,054)
Rabitə	(3,847)	(2,407)
İcarə	(1,098)	(606)
Kommunal xidmətlər	(817)	(978)
Dəftərxana, kitablar, çap etmə və digər təchizat	(1,923)	(1,616)
Sığorta xərci	(1,194)	(1,349)
Xeyriyyə və maliyyə yardımı	(972)	(4,001)
Cərimələr	(1)	(4,108)
Digər	(7,879)	(9,327)
Cəmi əməliyyat xərcləri	(217,996)	(177,259)

23. Risklərin idarə edilməsi**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Qrup müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Qrupun fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Qrupun hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Qrup kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski öz növbəsində ticarət və qeyri-ticarət risklərinə bölünür. Qrup əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Qrupun strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Müşahidə Şurası risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Müşahidə Şurası

Müşahidə Şurası risklərin idarə olunmasına ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi auditin missiyası və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və Daxili Auditin fəaliyyətinə nəzarət edir.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti rüpdə ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarına idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə edilməsi strukturu

Risklərin idarə olunması

Risklərin idarə olunması departamenti müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Qrupun aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Qrupun maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Qrupda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Qrupun prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatlılıq sistemləri

Qrupun riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Qrup baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Qrupun müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Qrupun biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Qrupun qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Qrup bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Bu məlumat izahlarla birlikdə İdarə Heyətinə, Risk Komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabata kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər haqqında hesabat təqdim edilir. Rəhbərlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. Müşahidə Şurası rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə Qrupun risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Qrupun daxilində bütün səviyyələrdə, xüsusi uyğunlaşdırılmış risk hesabatları hazırlanır və bütün biznes şöbələrinin geniş, lazımi və yenilənmiş məlumatlara təmin edilməsi üçün onlara paylanılır.

Bazar limitlərinin və likvidliyin istifadə edilməsi və digər risk inkişafı barədə İdarə Heyətinə və Qrupun digər aidiyyəti işçilərinə gündəlik brifinqlər verilir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Risklərin idarə edilməsi strukturu (davamı)

Risklərin azaldılması

Qrup kredit risklərini azaltmaq üçün girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Bu tip risklərdə yaranma səbəbləri, biznes tərəfdaşlarının eyni və ya oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olan, iqtisadi və siyasi şərtlərdən asılı olan və bu səbəbdən müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin pozulma ehtimalını artıran risklər nəzərdə tutulur. Konsentrasiyalar Qrupun fəaliyyətinin xüsusi sənayelərə təsir göstərən hadisələrə nisbi həssaslığını göstərir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşmək üçün, Qrupun siyasət və prosedurlarına müxtəlif xüsusiyyətlərə malik portfəllərin idarə edilməsi qaydaları daxil edilir. Müəyyən edilmiş kredit və müştəri depozitləri üzrə risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Qrupun sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Qrupun zərər çəkməsi riskidir. Qrup kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Qrupun qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Qrup kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən olunması təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər hər bir tərəfdaşa risk reytingini təyin edən kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Qrupa məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Qrupun müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Qrupu kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentlər, o cümlədən töərəmə alətlər üçün məruz qala biləcəyi maksimal kredit riski, qarşılıqlı əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə əks etdirilir.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeydə alınanda balans dəyəri dəyərlərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana biləcək maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır.

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Qrup EFD-yə yaxınlaşmaqla diskont edilmiş, gözlənilən pul vəsaitlərinin çatışmazlığını ölçmək üçün GKZ-ni bir neçə ehtimalla ölçülmüş ssenari əsasında hesablayır. Pul vəsaitlərinin çatışmazlığı müqaviləyə uyğun olaraq müəssisəyə ödəniləcək pul vəsaitləri ilə müəssisənin əldə etməyi ehtimal etdiyi pul vəsaitləri arasındakı fərkdir. GKZ hesablamalarının mexanizmi aşağıda təsvir olunur və əsas elementləri aşağıdakılardır:

DE	Defolt ehtimalı müəyyən vaxt civarında defoltun mümkünlüyünün qiymətləndirilməsidir. Defolt, təhlil edilən müddət ərzində müəyyən anda yalnız müvafiq vəsait daha əvvəl uçotdan çıxarılmamış və hələ də portfelə daxil olanda yarana bilər.
DHRH	Defolt halında riskin həcmi, müqavilədə nəzərdə tutulub-tutulmamasından asılı olmayaraq, əsas və faiz məbləğlərinin qaytarılması, kredit öhdəliyi üzrə gözlənilən vəsaitlərin istifadəsi və yerinə yetirilməmiş ödənişlər üzrə hesablanmış faiz də daxil olmaqla hesabat tarixindən sonra risk həcmində gözlənilən dəyişikliyi nəzərə almaqla gələcək defolt tarixində risk həcminin qiymətləndirilməsidir.
DHZ	Defolt halında zərər müəyyən zaman defolt yarananda əmələ gələn zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniləcək pul vəsaitləri ilə kreditörün əldə etməyi gözlədiyi (o cümlədən hər hansı girovun realizasiyasından) pul vəsaitləri arasındakı fərqə əsaslanır. Bu, adətən DHZ faizi kimi ifadə edilir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

GKZ üzrə ehtiyat aktivin müddəti ərzində, yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə (aktivin müddəti ərzində gözlənilən kredit zərəri və ya AMəGKZ) əsaslanır. Lakin əmələ gəldiyi andan kredit riskində əhəmiyyətli artım olmadığı hallarda ehtiyat 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (12aGKZ) əsaslanır. 12aGKZ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində maliyyə aləti ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməməsindən irəli gələn GKZ-dən ibarət AMəGKZ-nin bir hissəsidir. Həm AMəGKZ, həm də 12aGKZ maliyyə alətinin müvafiq portfelinin xüsusiyyətindən asılı olaraq ya fərdi, ya da məcmu əsasla hesablanır.

Qrup hər hesabat dövrünün sonunda, maliyyə alətinin qalan müddəti üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi (defolt) riskindəki dəyişiklikləri nəzərdən keçirməklə, maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmamasının qiymətləndirilməsi siyasətini müəyyən etmişdir. Yuxarıdakı prosesə əsaslanaraq, Qrup kreditləri Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və AYKD üzrə aşağıdakı kimi qruplaşdırılır:

Mərhələ 1:	Kreditlər ilk dəfə tanınanda, Bank ehtiyatı 12aGKZ əsasında tanıyır. Mərhələ 1-in kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 2-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 2:	Kredit verildiyi andan etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artanda Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır. Mərhələ 2 kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 3-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 3:	Dəyərsizləşmiş hesab olunan kreditlər. Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır.
AYKD:	Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. AYKD aktivləri ilkin tanınmada ədalətli dəyərle qeydə alınır və faiz gəliri sonradan krediti nəzərə almaqla düzəliş edilmiş EFD əsasında tanınır. GKZ yalnız gözlənilən kredit zərərlərində sonradan dəyişiklik baş verəndə tanınır və ya ləğv edilir.

Defoltun tərfi və bərpa olunma

Borcalan müqavilə üzrə ödənişlərini 90 gün gecikdirərsə, Qrup maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ə (kredit üzrə dəyərsizləşmə) aid olduğunu hesab edir. Gün ərzində tələb olunan ödənişlər fərdi müqavilələrdə göstəriləyi kimi iş gününün bağlanmasına qədər ödənilməyəndə Qrup banklardan alınacaq məbləğlərin defolta uğramasını hesab edir və dərhal tədbirlər görür.

Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasının keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində Qrup ödənişin aparılmayacağını göstərə bilən bir sıra halları da nəzərdən keçirir. Bu cür hadisələr baş verdikdə, Qrup hadisənin müştərinin defolta uğramış kimi hesab edilməsi və bu səbəbdən GKZ-nin hesablanması üçün Mərhələ 3 kimi qiymətləndirilməsi ilə nəticələnməsi və ya Mərhələ 2-nin məqsəduyğun olmasını diqqətlə nəzərdən keçirir. Bu cür hadisələrə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Defolta uğramış və kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər:
 - ▶ Müqavilədə qeyd edilən tarixdən 90 gündən artıq gecikmə ilə əsas məbləğ və/və ya hesablanmış faiz və/və ya hər hansı digər ödənişlə kreditlər;
 - ▶ Əhəmiyyətli xalis cari dəyər (XCD) itkisi ilə restruktuzasiya olunmuş kreditlər;
 - ▶ Rəhbərlik tərəfindən vaxtı keçmiş hesab olunan istənilən kreditlər;
- ▶ Borcalanın müflisləşməsi, ödəniş qabiliyyətinin olmaması və ya oxşar şəraitdə olacağı/olduğu barədə məlumatın mövcud olması;
- ▶ Eyni borcalanın digər maliyyə alətləri üzrə defoltun mövcud olması;
- ▶ Xarici reyting qiymətləndirməsinə əsasən defoltun mövcud olması.

Ən azı 6 ardıcıl ay ərzində defolt meyarlarından heç birinin qarşılanmadığı zaman maliyyə alətinin "bərpa olunmuş" hesab edilməsi və nəticədə Mərhələ 3-dən çıxarılaraq yenidən təsnifləşdirilməsi Qrupun siyasəti çərçivəsindədir. Bərpa olunmadan sonra aktivin Mərhələ 2 və ya Mərhələ 1 kimi təsnifləşdirilməsi barədə qərar bərpa olunma zamanı yenilənmiş kredit dərəcəsi və onun ilkin tanınma ilə müqayisədə kredit riskində əhəmiyyətli artımın göstəricisi olub-olmamasından asılıdır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

DE-nin qiymətləndirilməsi prosesi

Qrup ümumi qiymətləndirmə üçün yeni skoring modeli yaradıb. Kredit portfelində hər bir borcalana bir illik defolt ehtimalı qiyməti verən daxili skoring modelinə uyğun qiymət təyin edilir. Ömürlük defolt ehtimalı miqrasiya matrisaları yanaşması ilə hesablanır. Skoring modeli borc məbləğindən və müştərinin xüsusiyyətlərindən asılı olaraq müxtəlif risk səviyyələri müəyyən edir və hər bir müqavilə üzrə cəmi qiymət portfel vahidinin maliyyə keyfiyyətinin hər bir xüsusiyyəti üzrə verilmiş orta çəki qiyməti əsasında hesablanır. Makroiqtisadi faktorların defolt ehtimalı üzərində təsirini hesablamaq üçün ehtimalların makroiqtisadi faktorlara həssaslığı statistik reqressiya modeli ilə hesablanır. Praktiki baxımdan mümkün olduqda, defolt ehtimalı hesablamalarına gələcək yönümlü makroiqtisadi məlumatlar daxil edilir və hər bir dərəcə üçün 9 sayılı MHBS-ya uyğun riskin mərhələli təsnifləşdirilməsini özündə birləşdirən DE-lər təyin edilir. Bu proses hər bir iqtisadi ssenari üçün uyğun şəkildə təkrar olunur.

Xəzinədarlıq və bankdaxili münasibətlər

Qrupun xəzinədarlıq və bankdaxili münasibətləri və qarşı tərəfləri maliyyə xidmətləri üzrə təşkilatlar, banklar, broker-dilər, mübadilə məntəqələri və klirinq-hesablaşma mərkəzlərindən ibarətdir. Bu münasibətlər üçün Qrup maliyyə məlumatları və digər xarici məlumat (məs. xarici reytinglər) kimi ictimaiyyət üçün açıq olan məlumatı təhlil edir və yuxarıdakı cədvəldə göstəriləni kimi daxili reyting təyin edir.

İstehlak və ipoteka kreditləri

İstehlak kreditlərinə təminatlı fərdi kreditlər, kredit kartları və overdraftlar daxildir. Bu məhsullar, həmçinin ipoteka kreditləri və daha sadə kiçik biznes kreditləri əsasən borc yükünün gəlirə nisbəti və ödənişin gəlirə nisbəti əmsallarına əsaslanan avtomatlaşdırılmış qiymətləndirmə aləti ilə qiymətləndirilir. Modellərə digər əsas girişlər isə neftin qiyməti, mübadilə məzənnəsi, ÜDM-in artım dərəcələri, işsizlik dərəcəsi və s. ibarətdir.

Korporativ və kiçik biznesin kreditləşməsi

Eyni yanaşma və giriş məlumatları istehlak kreditlərində olduğu kimi korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün də tətbiq olunur. Qrupun maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli korporativ kreditlər üçün borcalanlar Qrupun ixtisaslaşdırılmış kredit riski işçiləri tərəfindən qiymətləndirilir.

Defolt halında risklərin həcmi

Defolt halında risklərin həcmi (DHRH) dəyərsizləşmənin hesablanmasına məruz qalan və həm müştərinin defolta yaxınlaşdıqda risk həcminin artırılması qabiliyyəti, həm də potensial əvvəlcədən ödəmələrə ünvanlanan maliyyə alətlərinin ümumi balans dəyərindən ibarətdir.

Defolt halında zərər

Kredit riskinin qiymətləndirilməsi müəyyən DHZ dərəcəsi ilə nəticələnən standartlaşdırılmış DHZ-nin qiymətləndirilməsi modelinə əsaslanır. Bu DHZ dərəcələri hər hansı saxlanılan girovdan bərpa olunması və ya realizə edilməsi gözlənilən məbləğlə müqayisədə gözlənilən DHRH-ni nəzərə alır. Bərpa dərəcəsi əvvəlki bərpa proseslərinin analizi əsasında qiymətləndirilir.

Qrup gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin qiymətləndirilməsinə uyğun olan əsas parametrlərə əsaslanaraq pərakəndə kreditləşmə məhsullarını daha kiçik oxşar portfeller üzrə seqmentləşdirir. Tətbiq edilən məlumatlar əvvəlki dövrlər üzrə toplanmış zərər haqqında məlumatlara əsaslanır və daha geniş əməliyyat xüsusiyyətlərinin toplusunu (məsələn, məhsulun növü, geniş girov çeşidi və s.) və borcalanın xüsusiyyətlərini əhatə edir.

Uyğun olduqda, maliyyə alətlərinin hər bir qrupu üçün 9 sayılı MHBS üzrə DHZ-i müəyyən etmək məqsədilə son məlumat və proqnoz məlumatı istifadə edilir. Proqnoz məlumatlarının qiymətləndirilməsi zamanı, gözlənti müxtəlif ssenariyə əsaslanır.

DHZ dərəcələri hər bir aktiv sinfinin Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və AYKD seqmenti üçün qiymətləndirilir. DHZ dərəcələri üçün giriş məlumatlar dəyərləndirir və mümkün olduğu təqdirdə son bərpaların əvvəlki dövrlər üzrə testi yolu ilə tənzimləyir. Bunlar uyğun olaraq hər bir iqtisadi ssenariyə görə təkrarlanır.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım

Qrup GKZ-yə məruz qalan aktivlərə davamlı şəkildə nəzarət edir. Alətin və ya alətlər portfelinin 12aGKZ və ya AMəGKZ-yə məruz qalıb-qalmamasını müəyyən etmək üçün Qrup ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Müştərinin/obyektin gözləmə siyahısına daxil edilməsi və ya kredit hadisəsi səbəbindən hesabın restrukturizasiya olunması kimi aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasını izləmək üçün Qrup həmçinin ikinci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir. Bəzi hallarda, Qrup həmçinin yuxarıdakı "Defoltun tərifi" bölməsində izah edilən hadisələri defoltun əksi kimi kredit riskində əhəmiyyətli artım olaraq nəzərə ala bilər. Kredit dərəcələrində dəyişikliyə baxmayaraq, müqavilə üzrə ödənişlərdə 30 gündən artıq gecikmə olarsa, kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmış hesab olunur.

Eyni aktivlər qrupu üçün GKZ-ləri məcmu şəkildə qiymətləndirdikdə, Qrup ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirmək üçün eyni prinsiplərdən istifadə edir.

Məcmu əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin qruplaşdırılması

Aşağıdakı amillərdən asılı olaraq, Qrup GKZ-ləri məcmu və ya fərdi əsasla hesablayır.

Qrupun GKZ-ni fərdi əsasla qiymətləndirdiyi aktiv siniflərinə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Maliyyə aktivlərin sinfindən asılı olmayaraq, bütün əhəmiyyətli Mərhələ 3 aktivləri;
- ▶ Xəzinədarlıq və banklararası münasibətlər (banklardan alınacaq məbləğlər, pul ekvivalentləri, amortizasiya edilən dəyərlər və ya DÜĞƏD-lə ölçülmüş borc investisiya qiymətli kağızları).

Qrupun GKZ-ni məcmu əsasla qiymətləndirdiyi aktiv siniflərinə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Qrupun kiçik biznes kreditlərin daha kiçik və ümumi balansları;
- ▶ Mərhələ 1 və Mərhələ 2 pərakəndə ipoteka kreditləri, istehlak kreditləri və korporativ kreditlər portfeli.

Qrup kreditin daxili və xarici xüsusiyyətlərinin birləşdirilməsi yolu ilə bu məbləğləri daha kiçik oxşar portfəllərdə – məsələn, gecikmə səbəti və məhsul növü – qruplaşdırır.

Proqnoz məlumatı və müxtəlif iqtisadi ssenarilər

GKZ modellərində, Qrup iqtisadi giriş məlumatları kimi aşağıda göstərilən proqnoz məlumatlarının geniş diapazonuna əsaslanır:

- ▶ Neftin qiyməti;
- ▶ ÜDM-in artım dərəcələri;
- ▶ İşsizlik dərəcəsi;
- ▶ Mübadilə məzənnələri;
- ▶ İstehlakçı Qiymət İndeksinin artımı.

GKZ-lərin hesablanması üçün istifadə edilən giriş məlumatları və modellər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tarixinə bazarın bütün amillərini əhatə etməyə bilər. Bunu əks etdirmək üçün, bu cür fərqlər əhəmiyyətli olduqda keyfiyyət düzəlişləri və ya təsnifat meyarları müvəqqəti düzəlişlər kimi edilir.

Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti

Bankın daxili kredit reytingi dərəcələri aşağıdakı kimidir:

Müştərilərə verilmiş kreditlərin üçün DE əsasında daxili reyting dərəcələri	Maliyyə təşkilatları üçün S&P reytinglərinə əsaslanan daxili/xarici reytinglər	Daxili reytingin təsviri
0-2.5%	AAA to A-	Yüksək reyting
2.5-25%	BBB+ to B-	Standart reyting
25-75%	CCC+ to C	Qeyri-standart reyting
75-100%	D	Dəyərsizləşmiş

Korporativ müştərilərin daxili qiymətləndirməsinin əsası kimi DE, maliyyə institutları üçün isə S&P reytingi istifadə olunur. Azərbaycan hökumətindən alınmalı olan və ya Azərbaycan hökuməti tərəfindən zəmanət verilən maliyyə aktivləri "Yüksək" daxili reyting dərəcəsinə aid edilir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti*

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Qrupun yuxarıda göstərilən daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun kredit reytingi sistemində əsaslanaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Qrupun daxili kredit reytingi sistemi əsasında ümumi qalıqlar göstərilir:

	<i>Qeydlər</i>		<i>Yüksək reyting</i>	<i>Standart reyting</i>	<i>Qeyri-standart reyting</i>	<i>Dəyersiz-ləşmiş</i>	<i>Cəmi</i>
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	6	Mərhələ 1	5,736,685	779,960	-	-	6,516,645
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	Mərhələ 1	19,485	15,938	10,046	-	45,469
		Mərhələ 1	-	-	-	-	-
		Mərhələ 1	-	-	-	1,659	1,659
Müştərilərə verilmiş kreditlər - Korporativ kreditlər	9						
		Mərhələ 1	852,896	717,317	4,432	-	1,574,645
		Mərhələ 2	573	8,950	118	-	9,641
- Fiziki şəxslər		Mərhələ 3	-	-	-	30,527	30,527
		Mərhələ 1	666,082	692,597	-	-	1,358,679
		Mərhələ 2	-	704	29,748	-	30,452
		Mərhələ 3	-	-	-	100,129	100,129
DÜGƏD-lə borc qiymətli kağızları	8	Mərhələ 1	635,957	238,990	13,521	-	888,468
Amortizasiya edilən dəyərə ölçülmüş qiymətli kağızlar	8	Mərhələ 1	-	110,516	-	-	110,516
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	18	Mərhələ 1	483,030	-	-	-	483,030
Digər maliyyə aktivləri	11						
		Mərhələ 1	10,005	41,466	242	-	51,713
		Mərhələ 2	-	-	-	8,712	8,712
İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri	19						
		Mərhələ 1	650,549	678,969	-	-	1,329,518
		Mərhələ 2	4	3,837	952	-	4,793
		Mərhələ 3	426	-	-	4,833	5,259
Akkreditivlər	19						
		Mərhələ 1	288,787	18,814	-	-	307,601
		Mərhələ 2	-	-	-	-	-
		Mərhələ 3	-	-	-	-	-
Maliyyə zəmanətləri	19						
		Mərhələ 1	311,775	483,826	-	-	795,601
		Mərhələ 2	-	1,439	-	-	1,439
		Mərhələ 3	-	-	-	3,268	3,268
Cəmi			9,656,254	3,793,323	59,059	149,128	13,657,764

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Qrupun daxili kredit reytingi sistemi əsasında ümumi qalıqlar göstərilir:

	<i>Qeydlər</i>	<i>Yüksək reyting</i>	<i>Standart reyting</i>	<i>Qeyri-standart reyting</i>	<i>Dəyərsizləşmiş</i>	<i>Cəmi</i>	
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	6	Mərhələ 1	2,225,183	15,246	-	-	2,240,429
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	Mərhələ 1	2,469,551	35,283	2,006	-	2,506,840
		Mərhələ 2	-	-	-	-	-
		Mərhələ 3	-	-	-	1,653	1,653
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9						
- Korporativ kreditlər		Mərhələ 1	621,684	563,247	4,179	-	1,189,110
		Mərhələ 2	-	67	28,659	-	28,726
- Fiziki şəxslər		Mərhələ 3	-	-	-	79,961	79,961
		Mərhələ 1	487,911	596,060	13,047	-	1,097,018
		Mərhələ 2	-	2,195	33,523	-	35,718
		Mərhələ 3	-	-	-	116,750	116,750
DÜGƏD-lə borc qiymətli kağızları	8	Mərhələ 1	468,710	205,865	13,644	-	688,219
Amortizasiya edilən dəyərlə ölçülmüş qiymətli kağızlar	8	Mərhələ 1	-	110,516	-	-	110,516
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	18	Mərhələ 1	579,924	-	-	-	579,924
Digər maliyyə aktivləri	11						
		Mərhələ 1	10,005	57,119	126	-	67,250
		Mərhələ 2	-	-	-	8,768	8,768
İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri	19						
		Mərhələ 1	1,348,701	434,121	-	-	1,782,822
		Mərhələ 2	-	2	1,015	-	1,017
		Mərhələ 3	-	-	-	4,318	4,318
Akkreditivlər	19	Mərhələ 1	122,093	1,907	-	-	124,000
		Mərhələ 2	-	-	-	-	-
		Mərhələ 3	-	-	-	-	-
Maliyyə zəmanətləri	19	Mərhələ 1	320,234	577,546	-	-	897,780
		Mərhələ 2	-	-	-	-	-
		Mərhələ 3	-	-	-	6,731	6,731
Cəmi			8,653,996	2,599,174	96,199	218,181	11,567,550

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Coğrafi cəmləşmə Qrupun tərəfdaşlarının qeydiyyatdan keçdiyi yerdən asılıdır. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Qrupun maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2021				2020			
	Azərbaycan	İƏİT ölkələri	MDB və digər qeyri-İƏİT ölkələri	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT ölkələri	MDB və digər qeyri-İƏİT ölkələri	Cəmi
Maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,765,027	4,018,151	54,376	6,837,554	373,737	2,072,639	58,125	2,504,501
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları	64,788	-	705	65,493	54,695	-	363	55,058
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	10,177	28,147	5,675	43,999	2,472,270	16,584	16,930	2,505,784
İnvestisiya qiymətli kağızları	801,290	129,878	149,868	1,081,036	632,796	135,669	113,155	881,620
Müştərilərə verilmiş kreditlər	2,934,940	-	23,828	2,958,768	2,383,070	-	13,948	2,397,018
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	480,369	-	-	480,369	576,729	-	-	576,729
Digər maliyyə aktivləri	41,528	10,005	-	51,533	55,899	10,005	669	66,573
Cəmi	7,098,119	4,186,181	234,452	11,518,752	6,549,196	2,234,897	203,190	8,987,283
Maliyyə öhdəlikləri								
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	65,924	334	5,129	71,387	54,310	190	2,417	56,917
Müştəri hesabları	8,602,647	52,499	41,445	8,696,591	5,381,186	45,267	34,503	5,460,956
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	78,270	-	-	78,270	88,217	-	-	88,217
Digər borc öhdəlikləri	262,828	-	-	262,828	206,507	13,700	-	220,207
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	4,839	723,371	54	728,264	4,835	1,485,615	50	1,490,500
Digər maliyyə öhdəlikləri	69,238	-	5,316	74,554	62,562	-	5,701	68,263
Cəmi	9,083,746	776,204	51,944	9,911,894	5,797,617	1,544,772	42,671	7,385,060
Xalis aktivlər/(öhdəliklər)	(1,985,627)	3,409,977	182,508	1,606,858	751,579	690,125	160,519	1,602,223

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Qrup pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı müxtəlif aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Qrup ARMB və RMB-də məcburi ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. 31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərində bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2021, %	2020, %
Ani likvidlik əmsalı (ARMB minimum 30% tələb edir) (bir gün ərzində alınacaq və ya satılacaq aktivlər*/tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	54	48

* ARMB-dəki depozitlər nəzərə alınmır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)***Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili*

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Qrupun 31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbi mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Qrup gözləyir ki, müştərilərin çoxu Qrup ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Qrupun hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

Maliyyə öhdəlikləri	1 aydan az	1-6 ay	6-12 ay	12 aydan çox	Cəmi 2021
31 dekabr 2021-ci il					
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	58,743	531	638	13,149	73,061
Müştəri hesabları	8,053,827	205,288	281,863	189,319	8,730,297
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	78,270	-	-	-	78,270
Digər borc öhdəlikləri	16,936	128,648	8,523	167,229	321,336
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	15,427	18,480	830,250	864,157
Digər maliyyə öhdəlikləri	47,900	1,167	1,263	3,139	53,469
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	8,255,676	351,061	310,767	1,203,086	10,120,590

Maliyyə öhdəlikləri	1 aydan az	1-6 ay	6-12 ay	12 aydan çox	Cəmi 2020
31 dekabr 2020-ci il					
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	46,726	43	51	10,332	57,152
Müştəri hesabları	4,740,976	258,989	380,089	117,982	5,498,036
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	88,217	-	-	-	88,217
Digər borc öhdəlikləri	8,230	10,030	10,882	222,532	251,674
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	31,634	31,595	1,815,682	1,878,911
Digər maliyyə öhdəlikləri	30,339	1,119	1,343	4,127	36,928
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	4,914,488	301,815	423,960	2,170,655	7,810,918

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş müddətlər üzrə maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəlikləri göstərilir.

	1 aydan az	1-6 ay	6-12 ay	12 aydan çox	Cəmi
31 dekabr 2021-ci il	1,412,846	376,730	357,970	299,933	2,447,479
31 dekabr 2020-ci il	1,884,089	372,266	137,263	423,050	2,816,668

Qrupun maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəlikləri müqavilə üzrə tələb əsasında yerinə yetirilməli olan öhdəliklərdir. Lakin, Qrup gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaq.

Qrupun öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Öhdəliklərin tərkibində bir il müddəti olan aidiyyəti olan şəxslərin təşkilatlarından alınmış iri əmanətlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Qrupun əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, yaxın gələcəkdə Qrupun maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Qrup əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımı ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

Bundan əlavə, Qrupun bu halların mənfi təsirini azaltmaq üçün istifadə edilə bilən ARMB də əhəmiyyətli məbləğdə depozitləri vardır.

Ödəmə müddətlərində fərqlərin təhlili cari hesablarda tarixi sabitliyi əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılırdı. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə üç aydan az müddət ərzində ödənilməli məbləğlərə daxil edilmişdir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Qrup bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Qrup bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sisteminə vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyərinin faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və kapital alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd eləməsi riskidir. Qrup bazar riskini həssaslıq təhlilindən istifadə etməklə idarə edir. Qrupun iri bazar riski təmər küzləşməsi yoxdur.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində dəyişməsi riskidir.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr 2021-ci il tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiri. 31 dekabr 2021-ci il və 2020-ci il tarixlərinə Qrupun əhəmiyyətli məbləğdə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri mövcud deyil.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. Qrup özünün maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatına və pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatına qüvvədə olan xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin təsir göstərməsi riskinə məruzdur.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilməsi əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə tənzimləyir. Bu, Qrupa valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimalaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə Xəzinədarlıq Departamenti Qrupun açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

Valyuta riskinə həssaslıq

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun ABŞ dolları və Avronun AZN-ə nisbətə məzənnələrinin artmasına və azalmasına həssaslığı göstərilir. Bu həssaslıq dərəcələri əsas rəhbərliyə valyuta riski haqqında daxili hesabatlar verildəndə istifadə edilir və rəhbərlik tərəfindən valyuta məzənnələrində mümkün dəyişikliyin qiymətləndirilməsini əks etdirir. Həssaslıq təhlili yalnız xarici valyuta ilə ifadə edilmiş mövcud monetar maddələri əhatə edir və onların çevrilməsi zamanı dövrün sonunda valyuta məzənnələrində müəyyən dəyişiklikləri nəzərə alaraq düzəlişlər edir. Həssaslıq təhlili zamanı xarici kreditlər, eləcə də kreditin verildiyi valyuta kredit verənin və ya borc alanın valyutasından fərqli olanda Qrup daxilində kreditlər daxildir.

31 dekabr 2021-ci il və 2020-ci il tarixlərində aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəl mənfəətə təsir:

	31 dekabr 2021-ci il		31 dekabr 2020-ci il	
ABŞ dolları	+20%/-3%	(44,512)/6,677	+20%/-3%	(130,836)/19,625
Avro	+21%/-9%	2,777/(1,190)	+22%/-10%	4,504/(2,047)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Ədalətli dəyəri açıqlamaq üçün Qrup aktiv və öhdəliklərin siniflərini aktiv və ya öhdəliyin təbiəti, xüsusiyyətləri və riskləri və ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri əsasında müəyyən etmişdir:

	Qiymətləndirmə tarixi	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			Cəmi
		Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyərle ölçülən aktivlər					
DÜGƏD ilə ölçülmüş qiymətli kağızlar	31 dekabr 2021-ci il	957,852	14,001	-	971,853
Ofis binaları	31 dekabr 2021-ci il	-	-	148,487	148,487
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2021-ci il	6,837,554	-	-	6,837,554
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları	31 dekabr 2021-ci il	-	-	65,493	65,493
Amortizasiya edilən dəyərle ölçülmüş investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2021-ci il	-	-	109,183	109,183
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2021-ci il	-	-	43,999	43,999
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2021-ci il	-	164,093	2,801,738	2,965,831
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2021-ci il	-	-	480,369	480,369
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2021-ci il	-	-	51,533	51,533

31 dekabr 2021-ci il	Qiymətləndirmə tarixi	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			Cəmi
		Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2021-ci il	-	-	71,387	71,387
Müştəri hesabları	31 dekabr 2021-ci il	-	7,975,463	726,373	8,701,836
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	31 dekabr 2021-ci il	-	-	78,270	78,270
Digər borc öhdəlikləri	31 dekabr 2021-ci il	-	262,828	-	262,828
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2021-ci il	-	773,402	5,169	778,571
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2021-ci il	-	-	74,554	74,554

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)

<i>Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər</i>					
<i>Qiymətləndirmə tarixi</i>	<i>Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)</i>	<i>Cəmi</i>	
Ədalətli dəyərle ölçülən aktivlər					
DÜGƏD ilə ölçülmüş qiymətli kağızlar	31 dekabr 2020-ci il	755,567	16,150	–	771,717
Ofis binaları	31 dekabr 2020-ci il	–	–	145,587	145,587
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2020-ci il	2,504,501	–	–	2,504,501
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları	31 dekabr 2020-ci il	–	–	55,058	55,058
Amortizasiya edilən dəyərle ölçülmüş investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2020-ci il	–	–	109,903	109,903
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2020-ci il	–	–	2,505,784	2,505,784
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2020-ci il	–	109,588	2,299,905	2,409,493
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2020-ci il	–	–	576,729	576,729
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2020-ci il	–	–	66,573	66,573

<i>Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər</i>					
<i>Qiymətləndirmə tarixi</i>	<i>Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)</i>	<i>Cəmi</i>	
31 dekabr 2020-ci il					
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2020-ci il	–	–	56,917	56,917
Müştəri hesabları	31 dekabr 2020-ci il	–	4,689,167	775,635	5,464,802
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	31 dekabr 2020-ci il	–	–	88,217	88,217
Digər borc öhdəlikləri	31 dekabr 2020-ci il	–	206,507	13,700	220,207
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2020-ci il	–	1,550,195	4,981	1,555,176
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2020-ci il	–	–	68,263	68,263

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)**

Aşağıda Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	<i>Balans dəyəri</i> 2021	<i>Ədalətli dəyər</i> 2021	<i>Balans dəyəri</i> 2020	<i>Ədalətli dəyər</i> 2020
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6,837,554	6,837,554	2,504,501	2,504,501
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları	65,493	65,493	55,058	55,058
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	43,999	43,999	2,505,784	2,505,784
Amortizasiya edilən dəyərlə ölçülmüş qiymətli kağızlar	109,183	109,183	109,903	109,903
Müştərilərə verilmiş kreditlər	2,958,768	2,965,831	2,397,018	2,409,493
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	480,369	480,369	576,729	576,729
Digər maliyyə aktivləri	51,533	51,533	66,573	66,573
Maliyyə öhdəlikləri				
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	71,387	71,387	56,917	56,917
Müştəri hesabları	8,696,591	8,701,836	5,460,956	5,464,802
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	78,270	78,270	88,217	88,217
Digər borc öhdəlikləri	262,828	262,828	220,207	220,207
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	728,264	778,571	1,490,500	1,555,176
Digər maliyyə öhdəlikləri	74,554	74,554	68,263	68,263

Aşağıda qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə ədalətli dəyərlə qeydə alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi təsvir olunur. Buraya alətləri qiymətləndirərkən bazar iştirakçılarının edəcəyi fərziyyələrin Qrup tərəfindən qiymətləndirilməsi daxildir.

Sabit dərəcəli maliyyə alətləri

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan sabit dərəcəli maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri ilk dəfə tanındığı zaman mövcud olan bazar faiz dərəcələrinin analoji maliyyə alətləri üçün təklif edilmiş cari bazar dərəcələri ilə müqayisə edilməsi yolu ilə qiymətləndirilir. Sabit faizli depozitlərin qiymətləndirilmiş ədalətli dəyəri analoji kredit riski və ödəmə müddəti olan borclar üçün pul bazarında qüvvədə olan diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətləri əsasında hesablanır. Birjada buraxılmış borc alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Buraxılmış istiqrazlar üçün bazar qiymətləri mövcud olmayanda ödəniş tarixinədək qalan müddəti nəzərə almaqla cari faiz dərəcəsi ilə gəlirlilik əyrisi əsasında diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətləri modeli istifadə edilir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə olan aktivlər və öhdəliklər, Qrupun aktivləri realizasiya etmək hüququ və öhdəliyi yerinə yetirməli olduğu müqavilə müddətinin qalığı üzrə göstərilir. Müddət bitəndə Qrup aktivləri reallaşdırmaq hüququna və öhdəlikləri ödəmək öhdəliyinə sahib olur. Qrup, "1 il ərzində" müqavilə müddəti bitən aktivləri və öhdəlikləri cari, "1 ildən artıq" olanları isə uzunmüddətli hesab edir. Qrupun müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəlikləri "Risklərin idarə edilməsi" adlı 23-cü Qeyddə göstərilir.

	2021			2020		
	1 il ərzində	1 ildən artıq	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən artıq	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6,837,554	-	6,837,554	2,504,501	-	2,504,501
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları	65,493	-	65,493	55,058	-	55,058
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	42,797	1,202	43,999	2,502,740	3,044	2,505,784
İnvestisiya qiymətli kağızları	148,616	932,420	1,081,036	153,649	727,971	881,620
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,697,573	1,261,195	2,958,768	933,607	1,463,411	2,397,018
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	-	480,369	480,369	-	576,729	576,729
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	-	214,460	214,460	-	200,766	200,766
Cari mənfəət vergisi aktivləri	115	-	115	-	-	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	-	1,123	1,123	-	709	709
Digər aktivlər	56,444	13,898	70,342	68,629	13,968	82,597
Cəmi aktivlər	8,848,592	2,904,667	11,753,259	6,218,184	2,986,598	9,204,782
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	58,637	12,750	71,387	46,717	10,200	56,917
Müştəri hesabları	8,527,897	168,694	8,696,591	5,360,214	100,742	5,460,956
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	78,270	-	78,270	88,217	-	88,217
Digər borc öhdəlikləri	150,846	111,982	262,828	21,825	198,382	220,207
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	21,959	706,305	728,264	34,384	1,456,116	1,490,500
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri	23,699	-	23,699	-	-	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	-	73,987	73,987	-	89,464	89,464
Digər öhdəliklər	112,512	3,030	115,542	98,962	2,666	101,628
Cəmi öhdəliklər	8,973,820	1,076,748	10,050,568	5,650,319	1,857,570	7,507,889
Xalis (öhdəliklər)/aktivlər	(125,228)	1,827,919	1,702,691	567,865	1,129,028	1,696,893

26. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar

24 sayılı "Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar" MUBS-a uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir. Aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılmır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Aidiyyəti olan şəxslərə dair məlumatlar (davamı)

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatların həcmələri, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	2021		2020	
	Aidiyyəti olan şəxslərdə qalıqlar	Maliyyə hesabatları başlığı altında cəmi kateqoriya	Aidiyyəti olan şəxslərdə qalıqlar	Maliyyə hesabatları başlığı altında cəmi kateqoriya
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	2,443,347	6,837,554	108,820	2,504,501
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	-	47,128	2,465,480	2,508,493
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	-	(3,129)	-	(2,709)
İnvestisiya qiymətli kağızları - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Asılı müəssisələr	800,522 490	1,081,036	633,546 250	881,620
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Qrupun əsas rəhbərlik heyəti - Digər aidiyyəti şəxslər	574,091 650 875	3,104,073	579,595 448 1,316	2,547,283
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Qrupun əsas rəhbərlik heyəti - Digər aidiyyəti şəxslər	(2,905) (10) (207)	(145,305)	(3,759) (21) (857)	(150,265)
Digər aktivlər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	682	70,342	32,524	82,597
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	483,030	483,030	579,924	579,924
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(2,661)	(2,661)	(3,195)	(3,195)
Müştəri hesabları - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Qrupun əsas rəhbərlik heyəti - Digər aidiyyəti şəxslər	(6,272,823) (1,171) (19,074)	(8,696,591)	(3,499,395) (1,104) (7,760)	(5,460,956)
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(78,270)	(78,270)	(88,217)	(88,217)
Banklar və digər maliyyə şirkətlər qarşısında öhdəliklər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Digər aidiyyəti şəxslər	(179)	(71,387)	(328)	(56,917)
Digər borc öhdəlikləri - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(251,561)	(262,828)	(206,317)	(220,207)
İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Qrupun əsas rəhbərlik heyəti - Digər aidiyyəti şəxslər	511,686 81 192	1,339,570	1,294,727 128 148	1,788,157
Akkreditivlər və zəmanətlər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Digər aidiyyəti şəxslər	490,892 3,400	1,107,909	335,051 -	1,028,511
Balansdan kənar öhdəliklər üzrə ehtiyat - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Qrupun əsas rəhbərlik heyəti - Digər aidiyyəti şəxslər	(1,828) - -	(27,112)	(3,667) (2) (13)	(40,038)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Aidiyyəti olan şəxslərə dair məlumatlar (davamı)

Grupun əsas rəhbərlik heyətinə ödənilən məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021		2020	
	<i>Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar</i>	<i>Maliyyə hesabatları başlığı altında cəmi kateqoriya</i>	<i>Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar</i>	<i>Maliyyə hesabatları başlığı altında cəmi kateqoriya</i>
Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər:				
- işçilərə qısamüddətli ödənişlər	(13,725)	(114,956)	(11,065)	(88,770)
Cəmi	(13,725)		(11,065)	

Əsas rəhbərlik İdarə Heyəti üzvlərdən, İcraçı Direktorlardan və departament direktorlarından ibarətdir və 31 dekabr 2021-ci il tarixinə onlara ümumi ödəniş 13,725 min AZN təşkil etmişdir.

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatla əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlarda tanınmış aşağıdakı məbləğlər daxil olmuşdur:

	2021		2020	
	<i>Aidiyyəti olan şəxslərdə qalıqlar</i>	<i>Maliyyə hesabatları başlığı altında cəmi kateqoriya</i>	<i>Aidiyyəti olan şəxslərdə qalıqlar</i>	<i>Maliyyə hesabatları başlığı altında cəmi kateqoriya</i>
Faiz gəliri		441,975		442,866
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	158,227		159,725	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	54		61	
- Digər aidiyyəti şəxslər	131		132	
Faiz xərci		(116,231)		(141,328)
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(81,421)		(96,446)	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	-		(10)	
- Digər aidiyyəti şəxslər	(165)		(83)	
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə (zərərləri) / zərərlərinin qaytarılması		8,238		(20,186)
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	1,140		4,837	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	(16)		(10)	
- Digər aidiyyəti şəxslər	676		(206)	
Potensial öhdəliklər və kredit öhdəlikləri üzrə dəyərsizləşmə zərərlərinin qaytarılması / (dəyərsizləşmə zərərləri)		10,393		23,394
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	1,839		1,014	
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan gəlirlər – dilinq		59,316		47,346
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	33,648		33,972	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	3			
Haqq və komissiya gəliri		83,450		82,148
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	21,615		20,409	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	5		5	
- Digər aidiyyəti şəxslər	52		20	
Haqq və komissiya xərci		(25,298)		(21,274)
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(3,268)		(1,000)	
Öhdəliklərin geri alınması üzrə zərər		(71,517)		-
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(71,517)		-	
Əməliyyat xərcləri		(217,996)		(177,259)
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(7,472)		(13,784)	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	(13,725)		(11,065)	

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Kapital adekvatlığı

Qrup fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Qrupun kapitalının adekvatlığı 1988-ci ilin Bazel Kapital Razılaşmasının təyin etdiyi əmsallarla idarə edilir və tənzimləyicinin müəyyən etdiyi əmsallardan istifadə edilməklə nəzarət edilir.

Qrup tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Qrupda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdarların dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı reytinglərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

Qrup iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Qrup səhmdarlara dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

Tənzimləyicinin təyin etdiyi kapitalın adekvatlığı əmsallarına uyğunluq hər ay onların hesablanması təsvir edən, Qrupun Baş Maliyyə İnzibatçısı tərəfindən təhlil edilib imzalanan hesabatlar vasitəsilə monitorinq edilir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsalı

ARMB banklardan nizamlayıcı kapital üçün minimal 1-ci dərəcəli kapital və cəmi kapital adekvatlığı əmsalını risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərin müvafiq olaraq 6% və 12% dərəcəsində saxlamağı tələb edir. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bank həmin tələblərə əməl etmişdir.

1988-ci ilin Bazel Kapital Razılaşması əsasında kapitalın adekvatlığı əmsalı

Qrupun beynəlxalq risk əsaslı kapital adekvatlığı əmsalı, 1988-ci ilin Bazel Kapital Sazişinə uyğun olaraq, sonrakı dəyişikliklər və bazar risklərini ehtiva edən düzəlişlər ilə hesablanır.

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə bu əmsallar Bazel Sazişinə əsasən minimum 8.0% əmsaldan yuxarı olmaqla aşağıdakı kimi olunmuşdur:

	2021	2020
1-ci dərəcəli kapital	1,621,580	1,608,988
2-ci dərəcəli kapital	171,529	187,418
Çıxılsın: kapitaldan tutulmalar	(83,385)	(83,498)
Cəmi tənzimləyici kapital	1,709,724	1,712,908
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	4,339,417	4,877,449
1-ci dərəcəli kapital əmsalı	37.37%	32.99%
Cəmi kapital əmsalı	39.40%	35.12%

28. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

Ukraynadakı münaqişə səbəbi ilə bir çox aparıcı ölkələr və iqtisadi birliklər Rusiya bankları, digər qurumlar və fiziki şəxslər də daxil olmaqla Rusiyaya qarşı sərt iqtisadi sanksiyalara qoşulublar. Münaqişə başlayandan etibarən, Rusiya rublunun xarici valyutalara nisbətə əhəmiyyətli dərəcədə ucuzlaşması, eləcə də Rusiyadakı qiymətli kağızlar bazarında və Rusiya şirkətlərinin digər bazarlarda əhəmiyyətli dəyər itkisi baş verdi. Münaqişə hələ də davam etdiyi üçün Qrupun biznesinə təsirini etibarlı şəkildə qiymətləndirmək mümkün deyil, çünki ümumilikdə iqtisadiyyata təsirin miqyası ilə bağlı qeyri-müəyyənlik var.

"ABB-Moskva" MMC bankı tam olaraq Qrupun törəmə müəssisəsi olub, Rusiyada fəaliyyət göstərir. Qrupdaxili silinmələrdən əvvəl, 31 dekabr 2021-ci il tarixinə "ABB-Moskva" MMC-nin cəmi aktivləri 236,376 min AZN, öhdəlikləri isə 68,484 min AZN məbləğindən ibarət olmuş və Bankın "ABB-Moskva" MMC-də 33,249 min AZN məbləğində müxbir hesabı olmuşdur.

Qrupun rəhbərliyi mövcud şəraitdə iqtisadi vəziyyəti izləyir və Qrupun yaxın gələcəkdə likvidlik mövqeyini dəstəkləmək üçün zəruri hesab etdiyi bütün ehtiyat tədbirləri görür.